

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

MULTIKULTURALISMUS A MENŠINY
SE ZAMĚŘENÍM NA INTEGRACI IMIGRANTŮ V ČESKÉ
REPUBLICE

Vedoucí práce: Mgr. Jana Šimečková

Autor práce: Vladislav Fryč

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 2006/2007

2006

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Filip Uvalis/av

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janě Šimečkové za cenné připomínky, rady a metodické vedení práce a konzultantce bakalářské práce Bc. Lucii Machalové, DiS. za informace a podněty týkající se integrace cizinců z pohledu neziskové organizace.

OBSAH:

1	ÚVOD.....	6
2	ZÁKLADNÍ POJMY.....	8
2.1	GLOBALIZACE.....	8
2.2	INTEGRACE.....	9
2.3	MULTIKULTURALITA.....	9
2.4	MULTIKULTURALISMUS.....	10
2.5	MENŠINY.....	11
2.5.1	<i>Národnostní menšiny v České republice.....</i>	<i>11</i>
2.5.2	<i>Imigranti v České republice.....</i>	<i>12</i>
2.5.2.1	<i>Uprchlíci.....</i>	<i>12</i>
3	MULTIKULTURALISMUS A INTEGRACE IMIGRANTŮ.....	13
3.1	GLOBÁLNÍ VLIVY.....	13
3.1.1	<i>Integrace imigrantů.....</i>	<i>14</i>
3.2	MULTIKULTURALISMUS A IMIGRANTI V EVROPSKÉ UNII.....	14
3.2.1	<i>Jednotlivé přístupy k integraci cizinců.....</i>	<i>14</i>
3.2.2	<i>Multikulturní přístup k integraci cizinců.....</i>	<i>16</i>
3.3	KRITIKA A RIZIKA MULTIKULTURALISMU.....	17
4	INTEGRACE IMIGRANTŮ V ČESKÉ REPUBLICE.....	18
4.1	MULTIKULTURALISMUS A IMIGRANTI V ČESKÉ REPUBLICE.....	18
4.2	STÁTNÍ INTEGRAČNÍ PROGRAM.....	19
4.3	INTEGRACE SPECIFICKÝCH SKUPIN IMIGRANTŮ V ČESKÉ REPUBLICE.....	21
4.3.1	<i>Integrace uprchlíků.....</i>	<i>21</i>
4.3.2	<i>Integrace přesídlenců - Krajané přesídlení do České republiky.....</i>	<i>21</i>
5	MAJORITA A KOMUNITY CIZINCŮ V ČESKÉ SPOLEČNOSTI.....	21
5.1	KULTURA A HODNOTY.....	21
5.2	ČESKÁ SPOLEČNOST.....	22
5.3	VYBRANÉ KOMUNITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE.....	23
5.3.1	<i>Postsovětské republiky.....</i>	<i>23</i>
5.3.2	<i>Asijské komunity.....</i>	<i>25</i>

5.3.3	<i>Muslimové</i>	26
5.3.4	<i>Jiné</i>	27
6	INTEGRACE IMIGRANTŮ V ČESKÉ REPUBLICE Z POHLEDU NESTÁTNÍCH ORGANIZACÍ	27
6.1	PŘÍSTUP VYBRANÝCH NESTÁTNÍCH ORGANIZACÍ K INTEGRACI IMIGRANTŮ	27
6.2	NESTÁTNÍ ORGANIZACE A MULTIKULTURALITA	29
7	PILOTNÍ PROJEKT ZAMĚŘENÝ NA MOBILNÍ SLUŽBY PRO IMIGRANTY Z POHLEDU NESTÁTNÍ ORGANIZACE	30
7.1	PROJEKT MOBILNÍ SLUŽBY PRO IMIGRANTY	30
7.2	SOCIÁLNÍ PRÁCE S VYBRANÝMI CIZINCI V RÁMCI PROJEKTU.....	33
8	ZÁVĚR	36
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ (LITERATURY)	37
10	SEZNAM PŘÍLOH	43
11	PŘÍLOHY	44
12	ABSTRAKT	64

1 Úvod

Problematika multikulturalismu jako integračního procesu je aktuálním tématem nejen globálního měřítkem, zemí Evropské unie, ale i České republiky. Jednotlivé vlády Evropské unie řeší otázku, jak integrovat imigranty do svých společností. Samotné modely integrace, přestože se liší, sledují stejný cíl, a tím je, aby integrace byla přínosem nejen pro většinovou společnost, ale i pro cizince samotné.

V rámci mezilidských vztahů se vlivem globalizace mění charakter národních států a dochází k probouzení pohlcených národnostních menšin a k jejich znovuoživení bez ohledu na hranice státu. Dá se říci, že vzájemné kontakty mezi kulturami i civilizacemi provázejí lidstvo od počátku historie, a také samotná Evropa je místem setkávání a soužití různých skupin, ať již jsou definovány etnicky, národnostně, nábožensky, kulturně či jinak. Překonávání hranic kultur, politik a ekonomik se stává v procesu globalizace žádoucím a kultura a hodnoty, které náleží jedné skupině, se dostávají do střetu s hodnotami skupin ostatních. Vzhledem k multikulturnímu prostředí, které ke světu patří, dochází z hlediska národních a nadnárodních institucí k reakcím, které se sebou přináší fenomén zvýšené migrace. V současné politické a ekonomické situaci ve světě nelze migraci zabránit a lze říci, že pro některé cílové země jsou migranti nutností. Avšak některé vyspělé státy se přílivu migrantů obávají a brání, a tak migranty dělí na žádoucí a nežádoucí.

V současné době se sociokulturní rozmanitost obyvatel České republiky zvyšuje vlivem migrace, nicméně rovnost všech členů společnosti nevede automaticky ke kulturní homogenizaci, protože rovnost není tím samým co stejnost. Česká společnost, po roce 1989, čelí nové výzvě příchodem cizinců na naše území a nutností koexistence s jinými kulturami a zvyky. Nicméně zájmy nově příchozích bývají podobné těm našim, tedy najít odpovídající zaměstnání, vzdělávat se a uchovat si své zvyky, hodnoty apod. Argument o čistě homogenní české společnosti neobstojí, vzhledem k prolínání kultur různých menšin na našem území, a to zejména z hlediska historického. Jsou česká společnost a stát připraveni integrovat imigranty na našem území?

Odpovědět na danou otázku není až tak jednoduché. Reakce české veřejnosti k jinakosti kultur, a tedy i k cizincům, je často rasistická, jako reakce na strach z něčeho jiného. A ani

státní politika České republiky, týkající se integrace cizinců, není tak dlouhodobým a diskutovaným tématem, jako v některých státech Evropské unie.

Samotné téma, multikulturalismus a menšiny se zaměřením na integraci imigrantů v České republice, jsem si vybral z důvodu mého absolvování 3-měsíční praxe v organizaci, která se zabývá pomocí cizincům a uprchlíkům. Samotní imigranti, kteří přicházejí na naše území, se liší důvodem svého příchodu k nám i očekáváním. Při praxi jsem si uvědomoval odlišnosti vzájemných kultur, tedy i mé, které mohou být přínosem, ale zároveň i ohrožením.

Cílem mé bakalářské práce je ukázat, zda je integrace imigrantů tématem aktuálním, a nakolik je v České republice, ať již ze strany státu či české společnosti, tématem preferovaným. V prvních kapitolách práce se zabývám vysvětlením a rozdílností pojmů multikulturalismus, multikulturalita i jiných, které souvisí s daným tématem, a které jsou důležité pro jeho pochopení. Dále jsou popsány integrační politiky v Evropské unii se zřetelem na multikulturalismus. Hlavní náplní práce je nejen problematika multikulturalismu, jako integračního přístupu, ale hlavně aktuální státní politika České republiky v integraci imigrantů, a také nazírání české majoritní společnosti na cizince v České republice. Součástí bakalářské práce je i stručný popis vybraných komunit cizinců žijících na území České republiky a jejich přístup k české společnosti. Nedílnou součástí integrace cizinců v České republice je i práce nestátních neziskových organizací, které se na pomoc cizincům specializují, a proto je jejich činnosti věnována jedna z kapitol této práce. Bakalářská práce obsahuje v praktické části představení pilotního projektu, který je zaměřen na přímou integraci imigrantů v jednotlivých krajích České republiky neziskovou organizací, a který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR (program OPRLZ). Součástí zde představovaného projektu je i popis sociální práce s vybranými klienty. Tento pilotní projekt představuje přístup a nabídku možné pomoci imigrantům v české společnosti.

Při zpracování bakalářské práce byla použita literatura a internetové stránky, které souvisí s daným tématem. Součástí této práce jsou i přiložené související přílohy, které jsou vybrány se zřetelem ke zvolenému tématu.

2 Základní pojmy

2.1 Globalizace

Globalizace samotná je proces zasahující další a další obory lidské činnosti. Nicméně na jednoznačnou definici pojmu globalizace si netroufá ani Eyclopaedia Britannica¹. Při pokusu popsat globalizaci můžeme sledovat tři základní proudy. První, který zastává současné společenské uspořádání tvrdí, že globalizace je procesem, ve kterém dochází k šíření liberální zastupitelské demokracie. Proti této definici stojí kritika, že nejde o přirozený proces, ale o prosazování kapitalismu, v němž ti co mají moc, profitují na úkor těch, co moc nemají. Mezi těmito dvěma proudy se objevuje jakýsi sociálně demokratický, který tvrdí, že globalizace je neodvratitelný proces, ale lze ho polidštit a jde: „*tak o jakousi globalizaci s lidskou tváří.*“²

Samotný pojem globalizace se objevuje jako mnohovýznamový pojem poprvé v amerických publikacích o managementu.³ Nicméně, přestože se globalizace spojuje hlavně s ekonomickým vlivem neoliberalismu, jde především o spolupůsobení všeho na vše. Např. samotné hodnoty či rozdělení a sounáležitost patřící k určité skupině, státu, se vytrácí v překonávání hranic mezi státy i kulturami. Samotná globalizace a její průvodní jevy posilují, např. při vzájemném kontaktu náboženství, synkretismus, či vyvolávají náboženský fundamentalismus.⁴ Kladem globalizace je, že: „*vzniká kultura tzv. druhé moderny nebo také „translokální kultura“, která působením masmédií je otevřená navenek, vlivům působícím globálně, na rozdíl od kultury „první moderny“ (národní, národně dostředivé), která byla do sebe uzavřená.*“⁵

Základní globální výzvou je migrace s jejími pozitivními i negativními faktory.⁶

¹ EHL, M. *Globalizace pro a proti*. Praha : ACADEMIA, 2001. s. 33.

² NOVÁK, A. Hnutí, které nebylo. *A2 kulturní týdeník* [online]. 2006, č. 33 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.tydenika2.cz/?mode=art&id=14796>>.

³ KABELE, J. *Institucionalizace (ne)odpovědnosti: globální svět, evropská integrace a české zájmy*. Praha : Karolinum, 2001. s. 123.

⁴ HALÍK, T. *Globalizace a náboženství* [online]. Praha : Pražská vysoká škola psychosociálních studií, posl. aktualizace 10.11.2006 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.viap.cz/knihy/globalizace.htm#nabozenstvi>>.

⁵ MEZŘICKÝ, V. *Pozitiva a negativa globalizace* [online]. Praha : Pražská vysoká škola psychosociálních studií, posl. aktualizace 10.11.2006 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.viap.cz/knihy/globalizace.htm#nabozenstvi>>.

⁶ Ministerstvo vnitra. Fenomén migrace obecně. In *Imigrace* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/azyl/migrace.html>>.

2.2 Integrace

Pojem integrace znamená sjednocení, ucelení či splynutí a jde tedy o proces spojování ve vyšší celek.⁷ Integraci tedy můžeme vnímat jako začleňování znevýhodněných osob do společnosti, znevýhodněných jak v oblasti zdravotní, tak sociální.⁸

Odbor pro migraci a integraci cizinců Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky vymezuje integraci: „jako důsledek migrace a komplexní proces postupného začleňování nově příchozích do stávajících vazeb a struktur společnosti, který má své ekonomické, sociální, kulturní, právní a politické aspekty...Nezbytné je i zajištění přístupu k informacím, umožnění uchovat si své náboženství, jazyk a kulturu i nastavení podmínek jejich účasti na politickém životě.“⁹

2.3 Multikulturalita

„Dnešnímu zájmu o multikulturalitu předcházela publicita v USA, Kanadě a Austrálii v 60. letech 20.stol. Samotný pojem multikulturalita se do povědomí Evropanů dostává především v souvislostech s problémy kulturní integrace neevropských přistěhovalců.“¹⁰

Kultura, která je významná k utváření, uchovávání a přenosu sociálních hodnot, určuje jaké hodnoty a sociální znaky mají, z hlediska dané kultury a společnosti, trvalý význam. Samotná multikulturalita potom vnáší do tohoto procesu pluralitu, což však zároveň znamená oslabení významu hodnot a norem spojených s jednou z těchto kultur.¹¹ Každopádně by však multikulturalita měla být považována za zdroj a základnu konsensu, který je vystavěným na morální bázi, která by měla být společná všem kulturám.¹²

Příslušníci etnických skupin a národů, kteří přicházejí do západních demokracií, přinášejí vlastní kulturu, která ovlivňuje charakter kultury většinové, a předkládají tak novou výzvu

⁷ Slovník-cizích-slov.cz. *Integrace* [online]. Slovník-cizích-slov.cz, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.slovník-cizích-slov.cz/index.php?slovo=integrace>>.

⁸ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003. s. 86.

⁹ CIZINCI.CZ. *Činnost Oddělení pro integraci cizinců* [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=18>>.

¹⁰ VÁŇE, J. *Ethik & Unterricht* [online]. Brno : Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, posl. aktualizace 2.10.2006 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.phil.muni.cz/fil/etika/texty/studenti/vane99.html>>.

¹¹ SAK, P. Faktory vedoucí k erozi autority v současné české společnosti. *Britské listy* [online]. 14.9.2005, [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.blisty.cz/art/24964.html>>.

¹² VÁŇE, J. *Ethik & Unterricht* [online]. Brno : Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, posl. aktualizace 2.10.2006 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.phil.muni.cz/fil/etika/texty/studenti/vane99.html>>.

hodnotám kultury západní. V multikulturním soužití tedy dochází k postupnému uvědomění, že všichni odněkud pocházíme a přinášíme si vlastní tradici a dialekt¹³

2.4 Multikulturalismus

Zatímco multikulturalita dle Škabrahy (2005) označuje způsob společenského bytí, multikulturalismus je jejím společenským vědomím, kterému však může hrozit při nedostatku kritického myšlení, upadnutí do vědomí falešného.¹⁴

I když samotné slovo multikulturalismus odkazuje ke kultuře, tedy mnohosti kultur, existují tendence koncept multikulturalismu od vazby na klasické pojetí kultury odpoutat. „Je zřejmé, že taková snaha vždy narazí na explicitní etymologickou mez daného pojmu, který tyto konotace jednoznačně vyvolává.“¹⁵ Samotný termín multikulturalismus se nedá jednoznačně vymezit, protože tento termín je míněn jednak jako typ společenské situace, jednak jako vědecká teorie, či jako politický cíl, ideál, ale bývá také spojován s hodnotou, postojem a výzvou.¹⁶

Santori (2005) předpokládá, že multikulturalismus, který je chápán jako existence rozmanitých kultur, představuje jednu z možných historických konfigurací pluralismu, nicméně není pravidlem, že vyšší míra multikulturalismu by odpovídala vyšší míře pluralismu. Samotný multikulturalismus tedy není pokračováním pluralismu, ale jeho převrácení, protože pluralismus se věnuje dobrovolným sdružením, které nás nezavazují, zatímco multikulturalismus se zabývá nedobrovolnými sdruženími založenými na rase a pohlaví, která nás zavazují, protože se do nich rodíme.¹⁷

Multikulturalismus, vnímán ve smyslu sociální legitimace religijní plurality, je dle Nešpora (2005) sociální skutečností v kontextu západního kulturního okruhu. Jinde je odmítán neexistencí sociálních východisek, který jeho vznik umožňují. Nicméně stávající západní společnosti akceptují a podporují náboženskou mnohost jen v rámci národních

¹³ PŘIBÁŇ, J. *Jací můžeme být?*. Praha : SLON, 2004. s. 8-16.

¹⁴ ŠKABRAHA, M. Omyly multikulturalismu. *Literárky v síti* [online]. 2005, č. 37 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://literarky.cz/?p=clanek&id=707>>.

¹⁵ JAKOUBEK, M. Multikulturalismus vs. Kultura (na příkladu tzv. Rómů a „jejich“ kultury). In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 198.

¹⁶ HIRT, T. Svět podle multikulturalismu. In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 9.

¹⁷ SARTORI, G. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. Praha : Dokořán, 2005. s. 39-75.

minorit. V případě imigrantů dochází k nejrůznějším omezením, což může vést až k marginalizaci těchto skupin ve jménu toho, že etiku multikulturního soužití porušují.¹⁸

2.5 Menšiny

Dle Matouška (2003) je menšina skupina, která se určitým znakem, jazykem, národností apod., odlišuje od ostatních občanů státu, a to ji znevýhodňuje v přístupu k rozhodnutím, i v přístupu ke zdrojům.¹⁹

Menšina je minoritou, tedy skupinou, u které se projevuje nějaký odlišný znak a její příslušníci jsou v nevýhodě oproti členům většinové populace. Příslušníci menšin bývají do určité míry fyzicky a sociálně izolováni ze společnosti, a považují se často za vyčleněné z majoritní společnosti.²⁰

2.5.1 Národnostní menšiny v České republice

Dle § 2 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin, je národnostní menšina: „*společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo... Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti.*“²¹

Na základě sčítání lidu z roku 2001 (viz. Příloha III.) se z celkového počtu 10 230 060 obyvatel přihlásilo 90,4% k národnosti české, a z 9,6% občanů ČR se nejvíce občanů přihlásilo k národnosti moravské, slovenské, polské, německé, vietnamské, ukrajinské, maďarské, ruské, romské, slezské, bulharské, řecké, srbské, chorvatské, rumunské, rusínské

¹⁸ NEŠPOR, Z. R. Pluralita náboženství a multireligiozita v moderních společnostech. In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 147.

¹⁹ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003. s. 105.

²⁰ *Texty : Problematika menšin* [online]. Ústí nad Labem : Stránky studentů Fakulty soc. ekonomické Univerzity J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, posl. aktualizace 7. 4. 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.k161.unas.cz>>.

²¹ Vláda ČR. *Národnostní menšiny* [online]. Praha : Vláda ČR, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.vlada.cz/cs/rvk/rnm/mensiny/default.html>>.

a albánské. Nicméně počet např. romské etnické skupiny se odhaduje daleko vyšší (až 200 000 občanů ČR), než kolik se obyvatel České republiky k romské národnosti přihlásilo v roce 2001 (11 746 občanů ČR).²²

2.5.2 Imigranti v České republice

Do skupiny imigrantů v České republice patří žadatelé o azyl (dle novely zákona č. 165/2006 Sb., o azylu, *Žadatel o udělení mezinárodní ochrany*²³), azylanti, občané pobývající na základě krátkodobého či dlouhodobého víza i na základě víza strpění na území České republiky, trvalé pobyty a občané, kteří za dobu pobytu získali české státní občanství.²⁴

Imigranti se pojí s procesem přesunu lidí mezi prostory určenými státními hranicemi. Migraci lze pojmut jako dobrovolnou, za účelem studia, zaměstnání apod., a vynucenou migraci, spojenou s pronásledováním, katastrofami apod. Přístup státu se dělí, vzhledem k pohledu a přístupu k migraci, na legální a nelegální. Migrační politika státu neklade překážky legální migraci, a podporuje tedy imigraci, která je v dlouhodobé perspektivě přínosná. Politika státu, která se týká nelegální migrace, je zaměřená na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit, a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními.²⁵

2.5.2.1 Uprchlíci

Definici pojmu uprchlík můžeme nalézt v Úmluvě o právním postavení uprchlíka (Ženevská konvence) přijaté valným shromážděním OSN v Ženevě roku 1951. Česká republika je vázána závazky, které z této Úmluvy vyplývají: „*pojem uprchlík se vztahuje na kteroukoliv osobu, jež se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodu rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodu příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu své vlasti,*

²² STÝSKALÍKOVÁ, V. Modely přístupu k národnostním menšinám a imigrantům a jejich projevy v České politice. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s. 20-21.

²³ BURDOVÁ-HRADEČNÁ, P.; DLABÁČKOVÁ, K.; PORÍZEK, P. Přečod překážek vycestování na doplňkovou ochranu. In *Články* [online]. Praha : PPU, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28].

Dostupné na WWW: <http://www.uprchlici.cz/cs/aktualne/clanky/prechod-prekazek-vycestovani-na-doplňkovou-ochranu_0034.html>.

²⁴ STÝSKALÍKOVÁ, V. Modely přístupu k národnostním menšinám a imigrantům a jejich projevy v České politice. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s. 23.

²⁵ Ministerstvo vnitra. *Zákony a legislativa*. In *Imigrace* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/azyl/migrace.html#zasadymp>>.

*totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.*²⁶

Uprchlík v terminologii odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky je: „*státní příslušník třetí země, jemuž bylo přiznáno právní postavení uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, a který je oprávněn pobývat na území členského státu. V ČR je osoba, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, označována jako azylant.*“²⁷

Od 1.9.2006 nabývá účinnosti zákon č. 165/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu. Tato novela přinesla několik pozitiv pro osoby, které nemají důvody pro udělení azylu, nicméně situace v jejich vlasti je natolik nebezpečná, že je nelze do této země vrátit. V České republice pobývají v režimu doplňkové ochrany (dříve překážky vycestování).²⁸

3 Multikulturalismus a integrace imigrantů

Samotná migrace a příliv imigrantů z Třetího světa se stává frekventovaným tématem západoevropského politického diskurzu²⁹ a v samotné České republice vzniká mezietnické klima, které je českému obyvatelstvu neznámé a cizí.³⁰

3.1 Globální vlivy

Mezinárodní migrace vzniká v sociálních, ekonomických, politických a psychologických transformacích. Zjednodušíme-li, lze globální migraci charakterizovat jako tok obyvatel chudého Jihu na bohatý Sever. Až 150 milionů lidí žije mimo svou vlast a necelých 30 milionů připadá na utečence a vysídlené. Většinu migrantů tedy tvoří tzv. pracovní migranti.³¹

²⁶ GÜNTEROVÁ, T. Sociální práce s uprchlíky. In MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. (eds.). *Sociální práce v praxi*. Praha : Portál, 2005. s. 331.

²⁷ Ministerstvo vnitra. Terminologický slovník. In *Azyl a migrace* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.mv.cz/azyl/slovník.html>>.

²⁸ BURDOVÁ-HRADEČNÁ, P.; DLABÁČKOVÁ, K.; POŘÍZEK, P. Přejít překážek vycestování na doplňkovou ochranu. In *Články* [online]. Praha : PPU, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.uprchlici.cz/cs/aktualne/clanky/prechod-prekazek-vycestovani-na-doplňkovou-ochranu_0034.html>.

²⁹ KOPEČEK, L. České politické strany a přistěhovatelství v kontextu evropských trendů. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a migrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s.78.

³⁰ BITTNEROVÁ, D. Sebepojetí etnik v „otevřené“ české společnosti. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 5.

³¹ DRBOHLAV, D. Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů). In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturální společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 18-21.

3.1.1 Integrace imigrantů

Většina cílových zemí se snaží omezovat příliv imigrantů. Dle Drbohlava (2001) se na makroúrovni ve světě prosazují tři základní modely imigrační politiky:

1. Diskriminační model – založený na dočasném pobytu cizinců, který imigranty ve svém důsledku socioekonomicky znevýhodňuje.
2. Asimilační model – založený na rychlé adaptaci imigranta do společnosti, ve kterém však např. ztrácí mateřský jazyk apod.
3. Multikulturní (pluralitní) model – založený na podpoře odlišnosti minority a majority, ve kterém stát intervenuje ve prospěch rozvoje specifík minorit.³²

Např. dle Barši (2003) lze integraci v zásadě rozlišovat na:

1. Kulturní – ve které se rozlišuje mezi asimilací, tavícím kotlíkem, kulturním pluralismem, popř. ještě multikulturalismem jako variantou pluralismu. Zápornou alternativou je tzv. kulturní segregace.
2. Sociálně – ekonomickou – ve které se rozlišuje integrace úplná (asimilace) a částečná. Zápornou alternativou je tzv. ekonomická segregace.
3. Občansko – politickou – ve které se rozlišuje asimilace a akomodace. Zápornou alternativou je kontrola většinou.³³

3.2 Multikulturalismus a imigranti v Evropské Unii

3.2.1 Jednotlivé přístupy k integraci cizinců

Teorie integrace je v evropském kontextu zaměřena především na mimoevropské přistěhovalce. "*Jejim hodnotovým jádrem jsou ideály svobody, rovnosti a solidarity.*"³⁴

Se zvýšenou migrací kladou státy Evropy rozlišení mezi národnostními menšinami a imigranty. S narůstající migrací jsou státy nuceny reagovat na změny etnického složení obyvatelstva a spojuje je jednotný cíl, a to je ochrana práv národnostních menšin, zabránění etnickým konfliktům a destabilizaci země.³⁵ Samotný problém migrace a azylu

³² DRBOHLAV, D. Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů). In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 25.

³³ BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno : CDK, 2003. s. 240.

³⁴ Tamtéž, s. 231.

³⁵ STÝSKALÍKOVÁ, V. Modely přístupu k národnostním menšinám a imigrantům a jejich projevy v České politice. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s. 9-13.

je komplexním fenoménem mezinárodního významu, který má dopad na nejrůznější oblasti společenského, hospodářského a politického života. „ *Tyto dopady mohou být jak negativního charakteru, v souvislosti s bezpečnostními riziky a nelegální migrací, tak mohou mít i pozitivní přínos, jako jeden z nástrojů řešení nepříznivého společensko-ekonomického vývoje poznamenaného stárnutím populace.*“³⁶

Programy integrace cizinců se v Evropské unii řídí zákony dané země, ovšem s přihlédnutím k mezinárodním normám a úmluvám. Těmi jsou zejména: „

- *Všeobecná deklarace lidských práv,*
- *Evropská úmluva o lidských právech,*
- *Evropská úmluva o státním občanství,*
- *Úmluva o právním postavení migrujících pracovníků,*
- *Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti,*
- *Evropská úmluva o účasti cizinců ve veřejném životě,*
- *Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin,*
- *Revidovaná Evropská sociální charta.*“³⁷

V jednotlivých evropských zemích zaznamenáváme tři přístupy k integraci cizinců:³⁸

1. Pracovně migrační (Německo) – koncept národa je základní pro udělení občanství, které je udělováno až po dlouhodobém pobytu osobám integrovaným do společnosti. Cizinci nejsou stimulováni k identifikaci, jsou spíše označováni jako cizinci s pasem (německým).
2. Asimilační (Francie) – udělení občanství je bází pro sounáležitost s národním celkem, a je chápáno jako nástroj k integraci do národního celku. Dochází k homogenizaci nových občanů. Být příslušníkem daného národa znamená právní postavení a včlenění, ale neznamená jednoznačně netolerantnost vůči etnické jinakosti, spíše je kulturní konformita až na druhém místě.
3. Multikulturní (Nizozemí) – dříve považován za optimální přístup k integraci cizinců, dnes podrobován revizi.

³⁶ Ministerstvo vnitra. Úvod. In *Azyl a migrace* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit.2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/azyl/index.html>>.

³⁷ UHEREK, Z. Migrace a formy soužití v cílových prostorech. In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 265.

³⁸ Tamtéž, s. 266-271.

Samotné integrační politiky dneška souvisejí s proměnou problematiky integrace, která se: „u některých přistěhovalců druhé a třetí generace nepotýká primárně s odlišností etnickou a kulturní, ale s odlišností náboženskou a ideologickou.“³⁹

3.2.2 Multikulturní přístup k integraci cizinců

Zlatým věkem multikulturalismu v Evropě byla 70. a 80. léta 20. století. Na rozdíl od multikulturalismu zemí Nového světa, kde tato ideologie odpovídala na širší společenskou objednávku po vytvoření národní identity, v Evropě se rozvíjí multikulturní politika především v návaznosti na rostoucí imigraci a následnou změnu ve složení obyvatel, a tak přichází spolu s multikulturní realitou.⁴⁰

Vzorovým státem pro pochopení fenoménu multikulturalismu v Evropě je Nizozemí, které se stalo: „*symbolem vzmachu a pádu multikulturalismu v Evropě.*“⁴¹ Nové menšiny zde začaly být považovány za problém někdy koncem 70. let 20. století. Nizozemská vláda hledala novou politiku, jejíž hlavním cílem měla být plná emancipace za uchování vlastní kultury a identity. Multikulturalismus se stal slovem integrační politiky. Jedním z opatření byla např. podpora vzdělávání dětí přistěhovalců v jejich mateřském jazyce. V praxi, ale tyto politiky nevedly k dosažení rovnosti, mezi přistěhovalci a domácím obyvatelstvem, ve vzdělání ani v sociálním a ekonomickém postavení. Multikulturalismus začal být stále více chápán jako zdvořilé ustupování roztahovačnému hostu. Obrat v této politice nastal v roce 1998, kdy jako předzvěst multikulturní debaty v Nizozemí, bylo přijetí Zákona o integraci nových přistěhovalců, který zavedl povinnou účast v integračním programu pro přistěhovalce. Samotný program je individualizovaný a po roce od jeho zahájení je imigrant povinen složit zkoušku z jazyka a sociální orientace. Přijetím zákona došlo k obratu od multikulturalismu k individuální integraci, ale na druhé straně zákon potvrdil: „že Nizozemí je imigrační zemí a multikulturní společností de facto.“⁴²

Co se týká variability vztahů mezi imigranty a hostitelskou zemí, je v závislosti na tom o jaké kulturní skupiny se jedná na obou stranách. Např. většina občanů Nizozemska

³⁹ BARŠOVÁ, A.; BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. Brno : Masarykova univerzita, 2005. s. 182.

⁴⁰ BARŠOVÁ, A. *Integrace přistěhovalců v Evropě: od občanské společnosti k multikulturalismu a zpět?*. [online]. Praha : Varianty.cz, posl. aktualizace 24. 1. 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.varianty.cz/download/doc/texts/4.pdf>>.

⁴¹ Tamtéž, Dostupné na WWW: <<http://www.varianty.cz/download/doc/texts/4.pdf>>.

⁴² Tamtéž, Dostupné na WWW: <<http://www.varianty.cz/download/doc/texts/4.pdf>>.

má kladný vztah k integraci menšin, ale je přesvědčena, že většina příslušníků těchto menšin provádí sama strategii separace.⁴³

Debata o multikulturalismu v kontextu přistěhovaleckých politik Evropské unie ukazuje, že tzv. občanská integrace není návratem k asimilačním politikám, ale vymezením rámce společenské soudržnosti, tedy znovuobjevováním liberálních a demokratických základů národních států ve věku migrace.⁴⁴ Jakýsi tedy Evropský typ multikulturalismu znamená činit hranice mezi skupinami propustnější, a skrze dialog, vytvářet příznivější prostředí k bezkonfliktnímu soužití. Evropský typ multikulturalismu lze chápat ve významu slova integrace.⁴⁵

3.3 Kritika a rizika multikulturalismu

Multikulturalismus naráží na to, že lidé si musí být před zákonem rovni, ale zároveň zákony mohou svébytnost skupin zohledňovat jen do určité míry. Nechtěným produktem může být tříštění společenské solidarity, posilování rasových předsudků, a také udržování nerovného postavení menšin.⁴⁶

V současném světě se objevují různé způsoby jak reagovat na multikulturní situaci, která vyvolává různé formy strachu, vždy však xenofobii. Buď jde o xenofobii obracející se do minulosti, kdy naše kultura nebyla nucena žít s cizinci, a zde jde o rasismus, nebo se objevuje tzv. moderní xenofobie, která tvrdí, že všichni jsou příslušníci jediné rasy spojené univerzální lidskou přirozeností a kulturou, nicméně takovéto ignorování kulturních rozdílů vede k tomu, že strach z odlišnosti je odstraněn tím, že je zcela zavrhnuta. Původní předpoklad, že: „*příslušníci nově příchozích etnických a kulturních menšin se i v integračním modelu budou postupem času spontánně asimilovat do většinové kultury, se nenaplnil a namísto toho jsme spíše svědky rozředění většinové kultury.*“⁴⁷

⁴³ PRŮCHA, J. *Interkulturní psychologie : sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. Praha : Portál, 2004. s. 101-102.

⁴⁴ BARŠOVÁ, A. *Integrace přistěhovalců v Evropě: od občanské společnosti k multikulturalismu a zpět?*. [online]. Praha : Varianty.cz, posl. aktualizace 24. 1. 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.varianty.cz/download/doc/texts/4.pdf>>.

⁴⁵ STÝSKALÍKOVÁ, V. *Modely přístupu k národnostním menšinám a imigrantům a jejich projevy v České politice*. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s. 33.

⁴⁶ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003. s. 114.

⁴⁷ PŘIBÁŇ, J. *Jací můžeme být?*. Praha : SLON, 2004. s. 90.

Pokud se podíváme na rizika multikulturalismu ze širšího pohledu, dá se říci, že míra kulturní autonomie se poměřuje mocí zákona. Represivní aparát tedy musí být natolik účinný, že dokáže zbavit občany strachu z multikulturní situace. Xenofobie samotná je kompenzována demokratickou politickou represí. Nicméně strach z důsledků multikulturní situace se projevuje čím dál více, a tak vlastně znepokojujícím není ani tak v rámci multikulturní demokratické společnosti kulturní pluralismus, ale to, že represivní aparáty využívají, např. terorismu, k posílení vlastní moci. Tento stav by ovšem mohl dojít až do fáze rozdělení světa na civilizovaný a barbarský, což by znamenalo konec otevřené společnosti, ke které se váže i zkušenost multikulturní.⁴⁸

Multikulturalismus samotný, který je nejpevněji zakotven v USA, je po 11. září 2001 podrobován stále větší kritice. V knize Mexifornia od Hansona jsou popsáni imigranti v současných USA, a jejich ovlivňování až změny původní kultury v daném místě. Samotný Hanson je přesvědčen, že jen multirasová společnost s jednotnou kulturou může fungovat.⁴⁹

4 Integrace imigrantů v České republice

Výrazný rozdíl, na poli integrace imigrantů, mezi Českou republikou a Německem, Francií, Velkou Británií i Spojenými státy, je ve způsobu tvorby přistěhovaleckých politik. Ve zmíněných zemích jsou návrhy řešení hledány skupinami občanské společnosti i politickými stranami a obhajovány ve veřejné a parlamentní diskusi. Česká imigrační a integrační politika je spíše úřední záležitostí a přistěhovalecké politiky spadají především do působnosti Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.⁵⁰

4.1 Multikulturalismus a imigranti v České republice

Český multikulturalista Pavel Barša, bere multikulturalismus jako hnutí za inklusivní společnost, tj. za společnost, která bude schopna zahrnout i své „atypické“ příslušníky, a která nebude vylučovat lidi na základě toho, že vypadají nebo žijí jinak a z hlediska většiny „divně“. Taková tolerance a inkluze není bezbřehá. Na rovině principu se dá říci, že se z ní sami vylučují ti, kteří nejsou schopni takovouto toleranci přijmout vůči ostatním.⁵¹

⁴⁸ PŘIBÁŇ, J. *Jací můžeme být?*. Praha : SLON, 2004. s. 90-92.

⁴⁹ BUDIL, I. T. „Mexifornia“ a soudobá kritika multikulturalismu. In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 77-81.

⁵⁰ BARŠOVÁ, A.; BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. Brno : Masarykova univerzita, 2005. s. 251.

⁵¹ BARŠA, P. Historie a současnost českého multikulturalismu. Rozhovor s Pavlem Baršou. In *Články* [online]. Praha : Migrace online, posl. aktualizace 26 . 1. 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/PBarsa_rozhovor_o_multikulturalismu.pdf>.

V českém prostředí po roce 1989 byla problematice přistěhovalectví věnována malá pozornost, tento malý zájem, o imigrační politiku, kontrastuje s frekvencí romské problematiky. S členstvím České republiky v Evropské unii, je očekávána zvýšená migrace a usazování cizinců na našem území.⁵²

Samotná reakce České republiky vychází na poli imigrace a integrace z poznatků Evropské unie, a je taková, že se postupně vzdává asimilační politiky a přistupuje na uznání legitimacy a začlenění imigrantů do české společnosti. Je vyvíjen tlak, aby imigranti přijali hodnoty české společnosti, čímž dojde k jejich lepší integraci. V rámci evropského modelu, se Česká republika řadí spíše k francouzskému asimilačnímu modelu, nicméně s postupným přechodem na Evropský typ multikulturalismu.⁵³

4.2 Státní integrační program

V České republice došlo k zahrnutí cíle integrace přistěhovalců do státní politiky na konci 90. let 20. století. Vývoj politik integrace můžeme rozdělit do dvou fází. V první fázi (1999-2003) spadala tato problematika do působnosti Ministerstva vnitra ČR a ve druhé fázi (od 1. ledna roku 2004) byla převedena tato agenda pod Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

Prvním vládním dokumentem České republiky, který se týkal integrace, byly Zásady koncepce integrace cizinců z roku 1999 (viz. Příloha I), ve kterých lze nalézt pojmy jako imigrační politika a budování multikulturní společnosti.⁵⁴ Na *Zásady* navázala Koncepce integrace cizinců z roku 2000, která činí zřetelný úrok od multikulturní integrace komunit k občanské integraci jednotlivců. Samotný pojem multikulturní zůstává klíčovým jen ve vzdělávání.⁵⁵

⁵² KOPEČEK, L. České politické strany a přistěhovalectví v kontextu evropských trendů. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s. 78.

⁵³ STÝSKALÍKOVÁ, V. Modely přístupu k národnostním menšinám a imigrantům a jejich projevy v České politice. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s. 33.

⁵⁴ BARŠOVÁ, A. Multikulturalismus a politiky integrace přistěhovalců v Česku. In *Články* [online]. Praha : Migrace online, posl. aktualizace 15. 2.2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/ABarsova_Multikulturalismus_a_politiky_in_tegrace_pristehovalcu_v_Cesku.pdf>.

⁵⁵ BARŠOVÁ, A.; BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. Brno : Masarykova univerzita, 2005. s. 237.

Nicméně novým strategickým přístupem byl první vládní výroční integrační materiál, zpracovaný roku 2004 Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Kritizuje, že nejsou vymezeny podmínky k úspěšné integraci přistěhovalců a řešení vidí v tom, že se Česká republika vydá cestou integrace imigrantů, jak učinilo, např. Nizozemsko, Dánsko, Finsko, Německo a Rakousko, tedy cestou posílení individuální integrace. Samotné postavení legálně a dlouhodobě usdlých cizinců právnímu postavení občanů není podmíněno jen délkou pobytu, ale je vztahováno k prokázání celkové schopnosti integrace. Nicméně státní integrační politiku čeká posun od teorie k uplatnění v praxi. Samotné opouštění multikulturalismu neznamená jeho popření, ale spíše jde o jeho místo v rámci integračního procesu.⁵⁶

Samotná státní koncepce integrace cizinců, vychází ze specifických opatření za účelem naplnění předpokladů integrace. Klíčovými předpoklady integrace cizince, v podmínkách České republiky, jsou především:

- 1) Znalost českého jazyka.
- 2) Ekonomická soběstačnost cizince.
- 3) Orientace cizince ve společnosti.
- 4) Vztahy cizince s členy majoritní společnosti.⁵⁷

Státní koncepce integrace počítá se zapojením řady resortů v České republice. Jde zejména o Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR jakožto koordinátora, Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a o Český statistický úřad, což vychází i z usnesení vlády České republiky č. 126 ze dne 8. února 2006.⁵⁸

---

⁵⁶ BARŠOVÁ, A. Multikulturalismus a politiky integrace přistěhovalců v Česku. In *Články* [online]. Praha : Migrace online, posl. aktualizace 15. 2.2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/ABarsova_Multikulturalismus_a_politiky_in_tegrace_pristehovalcu_v_Cesku.pdf>.

⁵⁷ CIZINCI.CZ. Koncepce integrace cizinců v roce 2005 a její další rozvoj. In *Usnesení vlády ČR č. 126 ze dne 8. února 2006 ke Koncepci integrace cizinců v roce 2005* [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/324/KIC_aktualizovana.pdf>.

⁵⁸ CIZINCI.CZ. Usnesení vlády České republiky ze dne 8. února 2006 č. 126 ke Koncepci integrace cizinců v roce 2005. In *Usnesení vlády ČR č. 126 ze dne 8. února 2006 ke Koncepci integrace cizinců v roce 2005* [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/322/Usneseni_vlady_126-2006.pdf>.

4.3 Integrace specifických skupin imigrantů v České republice

4.3.1 Integrace uprchlíků

Hlavní oblastí, kam nejvíce směřuje asistence státu při integraci uprchlíků, je zajištění odpovídajícího bydlení mimo uprchlická integrační zařízení, bezplatná výuka českého jazyka, poradenství a podpora sloučení jejich rodin. Do programu integrace uprchlíků jsou postupně smluvně zapojovány i nevládní organizace v souvislosti se zajišťováním bezplatného poradenství a samotné podpory uprchlíků v počáteční fázi jejich trvalého usazení v místě nového působiště.⁵⁹

4.3.2 Integrace přesídlenců - Krajané přesídlení do České republiky

„Krajané, jsou etničtí Češi, kteří trvale žijí mimo území České republiky.“⁶⁰

Cílem tohoto integračního programu není přesídlování krajanů stimulovat, ale pouze za předem stanovených pravidel individuálně umožnit. Vybraná teritoria, jejichž obyvatelům s prokázaným českým původem je poskytována pomoc při návratu do České republiky, jsou každoročně schvalována vládou České republiky. Základem integračního programu krajanů je zajištění hmotných podmínek pro udělení povolení k trvalému pobytu. Jde zejména o vyhledání a zprostředkování vhodného bydlení a zaměstnání pro jednotlivé krajany a jejich rodiny. Vyhledávání, i komunikaci s krajany v zahraničí, zajišťují nevládní organizace.⁶¹

5 Majorita a komunity cizinců v české společnosti

5.1 Kultura a hodnoty

Kultura se váže, i když jednoznačné vymezení není až tak jednoduché, k duchovním výtvorům, projevům lidí, komunikaci, zvyklostem, hodnotám apod.⁶² Samotné hodnoty přejímáme v rámci socializačního procesu odmalička, jsou to názory např. našich rodičů, a patří do nich i náboženství. Hodnoty cizinců, které mohou být odlišné od české majority,

⁵⁹ Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.mv.cz/azyl/integrace2/nks01/prispevek7.pdf>>.

⁶⁰ Ministerstvo vnitra. Integrace přesídlenců – krajané přesídlení do ČR. In *Integrace azylantů a přesídlenců* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.mv.cz/azyl/integrace.html#krajane>>.

⁶¹ Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.mv.cz/azyl/integrace2/nks01/prispevek7.pdf>>.

⁶² PRŮCHA, J. *Interkulturní psychologie : sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. Praha : Portál, 2004. s. 45.

se mohou stávat příčinou komplikovaného soužití. Komplikovanost tkví v tom, že přijmout hodnoty nové znamená vzdát se svých původních.⁶³

5.2 Česká společnost

Od 19. století byl u nás národ pojímán především jako etnické a kulturní společenství. Evropská integrace, která vytváří prostor k projevům obav o uchování etnicko-kulturní identity, ale i rozpad Československa na přelomu roků 1992/1993, proměnu českého etnického národa v národ občanský zbrzdil. Takže u nás platí, že integrace je otázkou, která se týká cizinců a ne přistěhovalců, kteří by se měli stát Čechy. Vzhledem k tomu, že České země byly po staletí součástí nadnárodních říší, je pojetí „monokulturnosti Česka“ spíše novým fenoménem.⁶⁴

Specifickým problémem České republiky je, že až do poloviny 20. století byla společností multikulturní (německá menšina apod.). Nicméně samotný trend poklesu porodnosti a stárnutí populace v České republice si imigraci lidí z třetích zemí vynucuje.⁶⁵

Do České republiky bude přicházet stále více lidí z různých koutů světa, bude tedy záležet na komunikaci mezi jednotlivými skupinami, aby nedocházelo ke zbytečným konfliktům. Zaleží nejen na integrační politice státu, ale i na vzájemném pochopení odlišností minorit a majority, aby mohlo dojít k bezproblémovému soužití.⁶⁶

Většina lidí nepovažuje zvyšující se počet cizinců přicházejících do České republiky za pozitivní jev. Česká společnost projevuje vůči cizincům silný asimilační tlak a lidé požadují, aby se cizinci, kteří se chtějí v České republice usadit, maximálně přizpůsobili životním normám a návykům české společnosti. Dle národnosti, etnického původu či příslušnosti k určitému kulturnímu okruhu, občané České republiky rozlišují cizince na: „bezproblémové a na ty, u kterých očekávají, že jejich integrace do české společnosti bude přinášet problémy.“⁶⁷

⁶³ ŠIŠKOVÁ, T. O komunikaci s druhými. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 14.

⁶⁴ BARŠOVÁ, A.; BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. Brno : Masarykova univerzita, 2005. s. 248-249.

⁶⁵ MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003. s. 114.

⁶⁶ STÖROVÁ, H.; ŠIŠKOVÁ, T. Závěrečné slovo. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 179.

⁶⁷ CIZINCI.CZ. Analýza postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrh optimalizačních kroků. In *Agenda MPSV* [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/16/analiza.pdf>>.

Dle Šiškové (2001) úroveň a kvalita soužití majority a minorit nabízí intenzitu a četnost určitých jevů ve společnosti. Zvyšování napětí ve společnosti mezi skupinami vede až k diskriminaci minorit a úroveň soužití majority a minorit se dá vyjádřit vztupně takto:

0. Bezkonfliktní napětí.
1. Negativní vyjadřování o minoritách.
2. Vyhybání se kontaktu s příslušníkem menšiny.
3. Diskriminační zacházení s minoritou.
4. Fyzické útoky na příslušníky minorit – v Česku narůstá četnost tohoto stupně, se snižujícím se věkem pachatelů a zvyšujícím se netečností okolí.
5. Genocida.⁶⁸

5.3 Vybrané komunity cizinců v České republice

K 30.6.2006 evidovalo Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR 295 955 cizinců, přičemž trvalý pobyt mělo 125 849 těchto cizinců, ostatní typy pobytu pak 170 106 cizinců (viz. Příloha IV). Cizinec, v Konceptu integrace cizinců, je osoba, která: „nemá státní občanství ČR a která má povolení k pobytu; nebo která má vízum nad 90 dnů; nebo která má platný azyl v ČR.“⁶⁹

Česká republika se stala přestupní zemí migrace, dočasným útočištěm, zemí dostupného vysokoškolského vzdělání a zejména zemí pracovní migrace. Přestože národní hegemonita obyvatel České republiky je zachována, je narušována kulturní stejnorodost občanské společnosti a samotné prolínání kulturních vlivů se promítá do postojů české společnosti.⁷⁰

5.3.1 Postsovětské republiky

Po rozpadu Sovětského svazu došlo k vytvoření množství samostatných republik, jejichž občané na našem území pracují, studují, apod. Nejpočetnějšími komunitami, z bývalého Sovětského svazu u nás, jsou občané Ukrajiny a Ruska (viz. Příloha V).

⁶⁸ STÖROVÁ, H.; ŠIŠKOVÁ, T. Závěrečné slovo. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 181-182.

⁶⁹ ČSÚ. Definice pojmů. In *Cizinci v České republice* [online]. Praha : Český statistický úřad, posl. aktualizace 27. 11. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/definice_pojmu>.

⁷⁰ MORAVCOVÁ, M.; NOSKOVÁ, H. Struktura etnických menšin a imigračních skupin v České republice. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 71.

Ukrajinská komunita v České republice - v České republice bylo k 30.6.2006 evidováno 93 466 cizinců se státním občanstvím Ukrajiny (bez azylantů, viz. Příloha VI). Ukrajinská skupina vykazuje v České republice obecně vyšší míru religionizity a národní hrdosti, která může přecházet až v určitou nekritičnost a idealizaci vlastního národního celku.⁷¹ Jde o nejpočetnější skupinu cizinců na českém území, kteří zde hledají především zlepšení ekonomické situace. Pro samotné Ukrajince je Česká republika lákavá především poptávkou po levné pracovní síle s vysokým, na ukrajinské poměry, finančním ohodnocením.⁷² Mnoho Ukrajinců v České republice pracuje nelegálně a důvody, které je k tomu vedou, mohou být různé. Množství Ukrajinců také pracuje pod tzv. klienty, kterým za zprostředkování práce odvádějí část svých výdělků. Pracovník většinou dostává jen zlomek minimální mzdy a je nucen pracovat přesčas bez nároku na jakékoliv volno.⁷³ S pobytem velkého počtu ukrajinských dělníků na našem území spojuje většina českého obyvatelstva nárůst kriminality a zmenšování pocitu bezpečí, což umožňuje vznik xenofobních pocitů, které jsou bohužel přenášeny i na tradiční ukrajinskou skupinu.

Ruská komunita v České republice - v České republice bylo k 30.6.2006 evidováno 16 910 cizinců se státním občanstvím Ruska (bez azylantů, viz. Příloha VI). Lze konstatovat, že ruská komunita v České republice je uzavřena vůči majoritní společnosti. Často jde o imigranty, kteří jsou movití, s rozvinutou vnitřní komunikací uvnitř komunity. Samotná komunita se výrazněji vyčleňuje z majoritní skupiny, a to ve sféře sociálních kontaktů, ekonomické aktivity a v rozmístění bydlišť (např. Karlovy Vary). Svěbytnost postavení, této komunity, předurčuje jednak negativistický pohled české veřejnosti vůči všemu ruskému, který pramení z historických zkušeností, ale také tzv. ruské mafiánství, které se na této svěbytnosti podílí.⁷⁴

⁷¹ ZILYNSKYJ, B.; KOČÍK, R. Ukrajinci v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 87-87.

⁷² NOVOTNÁ, H. Imigrace z Ukrajiny v České republice po roce 1990. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 348-349.

⁷³ Fórum Ukrajinců v ČR. *Práce pro cizince* [online]. Praha : Fórum Ukrajinců v ČR, posl. aktualizace 18. 9. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://ukraine.cz/index.php?newlang=ces>>.

⁷⁴ DRBOHLAV, D.; LUPTÁK, M.; JANSKÁ, E.; BOHUSLAVOVÁ, J. Ruská komunita v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 73-77.

5.3.2 Asijské komunity

Početnými imigranty z Asie na našem území jsou občané Vietnamu a Číny (viz. Příloha V).

Vietnamská komunita v České republice - v České republice bylo k 30.6.2006 evidováno 38566 cizinců se státním občanstvím Vietnamu (bez azylantů, viz. Příloha VI). Výrazným rysem vietnamské komunity u nás je uzavřenost, která je dána především velkou odlišností kultury.⁷⁵ Již od padesátých let 20. století do České republiky přijížděli ve větším počtu vietnamští občané, a to většinou za studiem a odbornou praxí. Po roce 1989 se Vietnamci v České republice obrací směrem k obchodu. Vznikají tržnice, ve kterých jsou obchodní vztahy odvozeny od asijských zvyklostí, a ve kterých panuje nedůvěra k oficiálním institucím.⁷⁶

Samotní Vietnamci nemigrují ve jménu touhy po změně kulturního prostředí. Smysl svých ekonomických aktivit formulují, Vietnamci žijící v České republice, do tří zásad:

1. *Užít na dobré úrovni rodinu,*
2. *finančně zabezpečit děti,*
3. *postarat se o rodiče, kteří žijí ve Vietnamu.*⁷⁷

Lze říci, že vietnamská komunita, zejména děti, přijímá některé nové hodnoty majoritní společnosti, ale zároveň se snaží o uchování hodnot původních, aby nedošlo ke ztrátě identity.

*„K úplné integraci chybí snad jen větší účast na veřejném životě.“*⁷⁸

Čínská komunita v České republice - v České republice bylo k 30.6.2006 evidováno 3790 cizinců se státním občanstvím Číny (bez azylantů, viz. Příloha VI). Číňané staví svou kulturu v České republice především na stravě, čínských tradicích, jazyku a udržují ji do té míry, do jaké jim to pravidla české společnosti dovolují. Vůči Čechům jsou nedůvěřiví, izolovanost pramení z pocitu diskriminace českou společností, která

⁷⁵ SLEZÁKOVÁ, J. Vietnamská komunita v Jihlavě. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?* Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 390.

⁷⁶ KOCOUREK, J. Vietnamci v České republice. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století.* Praha : Portál, 2001. s. 103-105.

⁷⁷ BROUČEK, S. Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí. In *Vietnamci v ČR* [online]. Praha : KlubHanoi.cz, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005040901#studenti>>.

⁷⁸ SLEZÁKOVÁ, J. Vietnamská komunita v Jihlavě. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?* Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 402.

vzhledem k rozdílnosti kultur je k nim uzavřená. „*Díky nedůvěře, kterou Číňané získali vůči majoritní společnosti a nezájmu Čechů o bližší poznání čínské komunity, probíhá jejich integrace velmi pomalu.*“⁷⁹

5.3.3 Muslimové

Odlišnost náboženská a ideologická přesahuje rámec integrační politiky, samotné napětí mezi Evropou a islámským světem dosáhlo vrcholu v teroristických útocích v Londýně 7. července 2005.⁸⁰ Na světě žije zhruba 1,5 miliardy muslimů. V samotné Evropě, kde žije přibližně 36 milionů muslimů (v České republice asi 10 tisíc), lze konstatovat, že se muslimské menšiny téměř neintegrují do většinové společnosti. Orientalisté vnímají situaci v České republice jako prozatím málo nebezpečnou, protože muslimů je relativně málo, jsou rozptýleni a pod kontrolou tajných služeb. Nicméně obava z početního nárůstu muslimů a z jejich snahy prosadit, aby islámské náboženství bylo státem přijato jako všechna ostatní a rozšířila se působnost organizací a komunit, je patrná.⁸¹

V české republice žije několik komunit imigrantů jejichž náboženstvím je islám. Jsou to např. Afgánci, Čečenci, Egypťané, Iráčani, Pákistánci, Turci a další (viz. Příloha VII).

Afgánci v České republice - v České republice bylo k 31.12.2005 evidováno 359 cizinců se státním občanstvím Afganistánu (včetně azylantů, viz. Příloha VII)). Afgánci tvrdí, že jejich morální kodex je tvořen výhradně islámem, nicméně rozhodující pro ně samotné je domácí tradice. To znamená, že jsou v první řadě spojeni se svou rodinou, kmenovou skupinou, a neuznávají jiné zákony než zákony svého společenství. Afgánci, kteří se dostávají do České republiky, se většinou nechovají podle afgánských paradigmat, protože pokud se ocitnou mimo vlastní komunitu přizpůsobují se místním zvyklostem. Samotné vlny migrantů nemají Českou republiku za cílovou oblast, ale směřují do západní Evropy, kde se mohou začlenit do tamních afgánských komunit.⁸²

⁷⁹ JERÁBKOVÁ, P. Kulturní identita čínské komunity v Praze. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 304.

⁸⁰ BARŠOVÁ, A.; BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. Brno : Masarykova univerzita, 2005. s. 182-184.

⁸¹ Eurabia.cz. Já muslim. In ČR [online]. Praha : Český portál, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28].

Dostupné na WWW: <<http://www.eurabia.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=88>>.

⁸² PELIKÁN, P. Afgánci. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 48, 50.

5.3.4 Jiné

Do dalších významných komunit, co do počtu členů, zahrnujeme v České republice cizince se státním občanstvím (včetně azylantů): 49 446 (Slovenska); 17 810 (Polska); 7 187 (Německa); 4 682 (Moldavska); 4 586 (Bulharska); 3 952 (USA). (viz. Příloha VII).

6 Integrace imigrantů v České republice z pohledu nestátních organizací

Za jeden z klíčových prvků dosavadní Koncepce integrace cizinců v České republice je považována podpora projektů (viz. Příloha II). V této oblasti je významná role nestátních neziskových organizací, jejichž prostřednictvím iniciovala jednotlivá ministerstva realizaci projektů v oblasti integrace cizinců. Zaměřením samotných projektů je zvýšení informovanosti cizinců a státních občanů, sociální a právní poradenství pro cizince, jazyková vybavenost a další kvalifikace cizinců, prevence intolerance, rasismu a diskriminace cizinců.⁸³

V rámci integrace cizinců se v České republice uplatňují například tyto neziskové organizace: Centrum pro otázky migrace, OPU – Organizace pro pomoc uprchlíkům, PPI – Poradna pro integraci, PPU – Poradna pro uprchlíky, Sdružení Česká katolická charita, SOZE – Sdružení občanů zabývajících se emigranty.

6.1 Přístup vybraných nestátních organizací k integraci imigrantů

Centrum pro otázky migrace (Centre for Migration Issues) se věnuje individuálnímu poradenství cizincům, které směřuje k jejich integraci do české společnosti. Nabízí právní, sociální a psychologickou asistenci a věnuje se aktivitám jako jsou multietnická skupinová setkání, výtvarné skupiny, besedy apod. Samotná integrace cizinců se týká těch, kteří na území České republiky pobývají nebo chtějí pobývat dlouhodobě či trvale. Proces integrace cizinců by měl vést k jejich začlenění jako svébytných individuí do české společnosti.⁸⁴

Organizace pro pomoc uprchlíkům se věnuje uprchlíkům a ostatním cizincům na území České republiky. Jde o nevládní neziskovou organizaci, která se zabývá právní, sociální

⁸³ CIZINCI.CZ. Koncepce integrace cizinců v roce 2005 a její další rozvoj. In *Usnesení vlády ČR č. 126 ze dne 8. února 2006 ke Koncepci integrace cizinců v roce 2005* [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/324/KIC_aktualizovana.pdf>.

⁸⁴ Centrum pro otázky migrace. *Kdo jsme?* [online]. Praha : Centrum pro otázky migrace, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.migrace.com/cs/o-nas/kdo-jsme.html>>.

a psychologickou pomocí cizincům na území České republiky. OPU navštěvuje pravidelně azylová zařízení a zařízení pro zajištění cizinců v České republice, kde pomáhá s řešením právních a jiných problémů. OPU realizuje vzdělávací programy pro studenty českých škol a klade si za cíl výchovu odborníků v oblasti právní a sociální práce s uprchlíky a migranty.⁸⁵

Poradna pro integraci je nevládní nezisková organizace, která se zabývá pomocí osobám, jimž byl přiznán status uprchlíka a všem cizincům na území České republiky. Cílem PPI je vytvořit funkční systém plné integrace azylantů a ostatních cizinců v České republice. PPI se přitom zaměřuje na všechny aspekty integrace cizinců, a to jak na práci s konkrétními klienty, tak i na aktivity, které směřují k ovlivňování politiky a společenské atmosféry v oblasti uprchlictví a migrace.⁸⁶

Poradna pro uprchlíky poskytuje právní, sociální a psychologickou pomoc osobám, které musely opustit zemi svého původu a žádají ochranu na území České republiky. Souběžně se také na pracovníky PPU obracejí cizinci, kteří požadují informace či rady týkající se zákona o azylu, o pobytu cizinců, předpisů platných v oblasti sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění, možnosti zaměstnání a vzdělávání. Součástí činností PPU je působení na širokou veřejnost s cílem rozvíjet toleranci, a také snaha ovlivňovat koncepční práci legislativu v oblasti migrace a uprchlického práva.⁸⁷

Sdružení Česká katolická charita je nezisková humanitární organizace a je největším nestátním poskytovatelem sociálně zdravotních služeb v České republice. Jejím krédem je pomoc bližním v nouzi bez ohledu na jejich příslušnost k rase, národnosti či náboženství na území České republiky. Pracovníci této neziskové organizace pomáhají cizincům na území České republiky, kteří se ocitli v obtížné životní situaci a poskytují jim bezplatné sociální a právní poradenství, asistenci, doprovázení při jednání, tlumočnické a překladatelské služby.⁸⁸

⁸⁵ OPU. *O nás* [online]. Praha : OPU, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.opu.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=2&lang=cs>.

⁸⁶ PPI. *Kdo jsme* [online]. Praha : PPI, posl. aktualizace 3. 11. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.p-p-i.cz/czech/index.htm>>.

⁸⁷ PPU. *Kdo jsme* [online]. Praha : PPU, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.uprchlici.cz/cs/o-nas/kdo-jsme.html>>.

⁸⁸ Sdružení Česká katolická charita. *Migrace a uprchlictví* [online]. Praha : Charita.cz, [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=320&nDepartmentID=183&nLanguageID=1>>.

Sdružení občanů zabývajících se emigranty je nevládní nezisková organizace, která poskytuje pomoc uprchlíkům a dalším cizincům přicházejícím do České republiky. Jde zejména o právní, sociální a psychologické poradenství, realizaci vzdělávacích programů a komplexní sociálně-právní asistenci dlouhodobě usazeným cizincům a uznaným azylantům.⁸⁹

6.2 Nestátní organizace a multikulturalita

V České republice jsou neziskovými organizacemi vytvářeny programy k integraci a posílení vlastní identity u cizinců. Tyto projekty a programy jsou financovány Evropskou unií, ministerstvy České republiky aj. Samotné projekty se týkají integrace cizinců a v návaznosti tedy i multikulturního soužití v rámci české společnosti. V současné době je v běhu množství projektů, a v rámci práce s imigranty dochází i k společným programům více neziskových organizací najednou. Např. *Konzorcium nevládních organizací pracujících s uprchlíky*,⁹⁰ které provozuje např. Multikulturní centrum ve Stráži pod Ralskem.

V nestátních organizacích, které se věnují cizincům, se každý poradenský pracovník setkává s kulturní odlišností klientů. Vzhledem k tomu, že západní kultura je individualistická a zaměřuje se především na problémy jednotlivce, je někdy velmi těžké si u cizinců pocházejících z kolektivistických kultur uvědomit, že např. neodpovídající chování jednotlivce padá na celou komunitu jako celek. Aby dokázal klientovi poradenský pracovník nestátních organizací skutečně pomoci, musí být schopen rozšířit svůj pohled na svět a způsoby myšlení. Praxe se mu dostává získáváním praktických dovedností při práci s kulturně odlišným klientem.⁹¹

⁸⁹ SOZE. *Kdo jsme* [online]. Brno : SOZE, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.soze.cz/showpage.php?name=kdo>>.

⁹⁰ Konzorcium nevládních organizací pracujících s uprchlíky. *O nás* [online]. Praha : Konzorcium nevládních organizací pracujících s uprchlíky, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.konzorcium.cz/cz/o-nas.php>>.

⁹¹ MUHIČ, J. *Interkulturní poradenství*. Praha : IPPP ČR, 2004. s. 4-5.

7 Pilotní projekt zaměřený na mobilní služby pro imigranty z pohledu nestátní organizace

7.1 Projekt mobilní služby pro imigranty

Organizace pro pomoc uprchlíkům (dále jen OPU) zahájila v září 2006 projekt s názvem „**Mobilní služby pro imigranty**“. Samotný projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR (program OPRLZ). Projekt je určen pro všechny osoby cizí státní příslušnosti s jakýmkoliv pobytovým statutem, kteří jsou ohroženi sociální exkluzí, a je zaměřen především na cizince, kteří mají nedostatečné či žádné vzdělání, pozbyli pracovní návyky, mají problémy s uplatněním své kvalifikace, neorientují se v českém prostředí, či mají nedostatek motivace k integraci na český trh práce z jakéhokoliv důvodu.

V teoretické části bakalářské práce bylo uvedeno, že integrace cizinců je složitý problém, a že přístup české veřejnosti k cizincům není vždy optimální (kapitola 5.2). OPU považuje nedostatečný zájem o integraci cizinců od české společnosti, a spíše hostilní až xenofobní tendence k imigrantům, za hlavní riziko v integraci cizinců. Problematickou je také zároveň motivace cizinců k integraci do společnosti. Cíleným individuálním přístupem, dostatečným množstvím informací v mediích i semináři, se projekt tento pohled a riziko snaží vyloučit.

Předpokládaný počet poskytnutých intervencí cizincům, v rámci projektu, byl stanoven na 1000. Samotným cílem projektu je minimalizovat riziko sociálního vyloučení imigrantů, jehož následky dopadají na celou společnost. Realizované aktivity jsou zaměřené především na zvýšení zaměstnatelnosti imigrantů a na zvýšení jejich společenského uplatnění. Projekt pomáhá v kraji Karlovarském, Plzeňském, Libereckém, Pardubickém, Zlínském, Jihočeském i v kraji Vysočina, s legálním zaměstnáváním cizinců a s jejich celkovou integrací do české společnosti. Do jednotlivých krajů se dojíždí (v rozsahu 1x za 14 dní do každého kraje) a poskytuje se poradenství, které je určené cizincům žijících v daném kraji.

Projekt samotný je zaměřen na splnění těchto cílů:

- Poskytování sociálního a sociálně právního poradenství imigrantům v krajích.
- Představení Koncepce integrace cizinců Ministerstva práce a sociálních věcí ČR a specifických programů Evropské unie cílové skupině a nejširší odborné i neodborné

veřejnosti, a to s cílem integrace cizinců na místní úrovni.

-Zapojení místní veřejnosti do procesu integrace cizinců v rámci dobrovolnictví tak, aby po skončení projektu poskytování sociální a právní pomoci probíhalo prostřednictvím místních osob a nově vzniklých organizací.

Cizincům jsou v rámci projektu poskytovány tyto služby:

- Bezplatné poskytování poradenství týkající se zejména pracovně právních předpisů a oblasti vzdělávání. Pomoc je soustředěna na zvýšení zaměstnanosti cizinců informováním o možnostech nalezení zaměstnání, o náležitostech životopisů a průvodních dopisů.
- Práce s počítačem, které učí sociální pracovník zejména ženy-cizinky, aby došlo k jejich lepšímu uplatnění na trhu práce.
- Poskytování pomoci zejména v krizových situacích klienta. Kontaktování příslušných organizací, aby došlo např. k nalezení vhodného ubytování či k požádání o příslušné sociální dávky.
- „Bridge persons“ – dochází k vyškolení dobrovolníků z řad české veřejnosti, kteří spojují majoritní společnost s cizinci. Jde o vytvoření párů cizinec-dobrovolník, kdy dobrovolník pomáhá cizinci v orientaci v českém prostředí.

Jednou z priorit tohoto projektu je navázání spolupráce s krajskými úřady i s úřady práce, a tak zvýšit jejich zájem i péči o imigranty. K dosažení tohoto cíle pomohou zorganizované školící semináře, právě pro odbornou, ale i laickou veřejnost, se zaměřením na co největší poskytnutí informací o problematice cizinců.

Projekt je zaměřen z největší části na integraci imigrantů na trh práce a do majoritní společnosti vůbec. Hlavní pomoc je soustředěna na zvýšení zaměstnanosti imigrantů prostřednictvím vyhledávání možností zaměstnání v jednotlivých krajích, příprava životopisů, průvodních dopisů a nácvik přijímacích pohovorů. Na základě spolupráce s firmami je zprostředkováváno zaměstnání vybraným klientům projektu.

Práce s dobrovolníky, kterou tento projekt obsahuje, probíhá takto: na pohovoru je zjišťována motivace a představy o předpokládané dobrovolnické práci. V případě, že je dobrovolník přijat, je vyškolen sociálním pracovníkem a sociálně-právním poradcem projektu a je mu dán do dvojice vhodný klient. Dobrovolník konzultuje práci s koordinátorem projektu

a 1x za 6 týdnů se uskutečňuje supervize dobrovolníka.

Práce sociálního a sociálně právního pracovníka v projektu spočívá v tom, že dojíždějí do krajů a poskytují sociální a poradenství cizincům. Pomáhají s psaním motivačních dopisů a životopisů, s vyhledáváním zaměstnání i se simulací pohovorů u potencionálních zaměstnavatelů. Sociální pracovník pomáhá také s vyhledáváním rekvalifikačních kurzů a s nostrifikací středoškolských a vysokoškolských diplomů ze země původu cizince. Zvýšenou pozornost věnuje sociální pracovník ženám-cizinkám, jejichž integrace na trh práce bývá větším problémem, i vzhledem k rozdílnosti kultur imigrantů a jejich postavení v rámci rodiny. Sociální a právní poradce zaměřuje svou pozornost zejména na zákoník práce.

S každým novým klientem je vytvořen dotazník, který se dotazuje kromě faktografických údajů, i na zkušenosti se zaměstnavateli, s úřady práce i s personálními agenturami. V rámci dotazníku jsou klienti dotazováni i na své představy o službách, které by jim, dle jejich představ, mohly pomoci.

V současné době byly služby, které nabízí projekt, poskytnuty 30 klientům a počet poskytnutých intervencí je 60. Z národností nejvíce převažují občané bývalého Sovětského svazu (17 osob), a to se statusem azylant a cizinci s dlouhodobým a trvalým pobytem. Největší zájem, ze strany klientů, je o pomoc s nalezením nového pracovního místa, s orientací na trhu práce a s vyřízením dávek sociální péče.

Projekt *Mobilní služby pro imigranty*, který zahájila OPU v září 2006, je zatím na svém počátku, nicméně již teď se ukazuje potřebnost tohoto projektu pro zlepšení informovanosti o cílové skupině mezi veřejností, a hlavně v pomoci při integraci cizinců na trh práce a do majoritní společnosti. Za prioritu tohoto projektu je možné považovat nabídku cílených sociálních a sociálně právních služeb imigrantům v krajích nepokrytých činnostmi specializovaných organizací zaměřujících se na pomoc imigrantům. Kraje samotné tuto činnost suplovat nemohou, chybí v nich totiž personální zdroje i zkušenosti s cílovou skupinou.

7.2 Sociální práce s vybranými cizinci v rámci projektu

Pan K.P. je z Kazachstánu. Klient žije České republice již 5 let a má trvalý pobyt v jižních Čechách. Úroveň jeho znalosti českého jazyka je na dobré úrovni. V Kazachstánu vystudoval střední školu obor elektrikář, nicméně diplom nemá v České republice, tudíž je veden se základním vzděláním. V současné době je svobodný a nemá žádné děti. Klient je dlouhodobě veden jako uchazeč o zaměstnání na Úřadu práce v jižních Čechách. OPU zkontaktoval z toho důvodu, že by si rád zaměstnání našel, ale na trhu práce se neorientuje dostatečně.

Z pohovoru, který byl s klientem veden, vyplynulo, že klient trpí pocity nedostatečnosti a neschopnosti si zaměstnání najít. Vzhledem k tomu, že klient žije sám, nemá s kým by své případné potřeby konzultoval.

Klientovi byla v rámci projektu nabídnuta pomoc, se kterou souhlasil. V první řadě byl klientovi umožněn přístup na internet a ukázány webové stránky, které se zaměřují na nabídku volných pracovních míst. Klient se zde seznámil s nabídkami zaměstnání, které vzhledem k jeho nynějším možnostem přicházejí v úvahu. S klientem byl poté sepsán životopis, a na několik nabídek práce i potřebný průvodní dopis. Vzhledem k tomu, že se klient neorientuje na trhu práce a v zákonech, byli mu vysvětleny pracovní-právní podmínky práv a povinností zaměstnavatele i zaměstnance. Pomoc, která byla klientovi nabídnuta, obsahovala i nácvik průběhu standardního přijímacího pohovoru u potencionálního zaměstnavatele.

Mezi další priority OPU, v rámci klientova případu, je snaha nalézt klientovi, v součinnosti s místním úřadem práce, na které je registrován, rekvalifikační kurz, který by odpovídal klientovu původnímu oboru. Potřeba rekvalifikačního kurzu pro klienta je možností, jak by mohl posléze nelézt kvalifikovanější zaměstnání a lépe se integroval do společnosti.

Klienti z Čečenska – muž a žena. Klienti žijí v České republice již 1 rok a získali azyl, resp. trvalý pobyt na území České republiky. Z integračního střediska byli spolu s dalšími krajany přemístěni do integračních bytů na Moravě. Dohromady 10 azylantů z Čečenska žije v jednom domě a každý z nich platí za bytovou jednotku 5.000,- Kč měsíčně. Vzhledem k jejich muslimskému vyznání a celkové odlišnosti od české mentality žijí v ústraní, resp. na okraji společnosti.

Pár, který přišel konzultovat svoji situaci, měl zejména problém finanční. Žena byla ve třetím měsíci těhotenství a zdravotní pojištění za ní platil manžel, neboť byla vyřazena z úřadu práce, protože odmítla zaměstnání, které jí bylo úřadem práce nabízeno. Žena zaměstnání odmítla z toho důvodu, že manžel jí tuto práci nemohl dovolit vykonávat, a to vzhledem k jejich náboženskému vyznání, které ženě nedovoluje pracovat v kolektivu s muži, nesmí pracovat v nočních směnách, musí si ponechat své oblečení se šátkem. Vzhledem k markantním odlišnostem mezi českou a muslimskou kulturou, ve vztahu k zaměstnávání žen, mohl úřad práce na toto brát zřetel. Snahou OPU, v tomto případě, je navázat komunikaci s úřadem práce takovým způsobem, aby klientka byla znovu na úřadu práce zaevidována. Než bude tohoto cíle dosaženo, je nutné asistovat klientce při vyřizování sociálních dávek, na které má nárok, ale o kterých nebyla poučena. Dále je snahou pomoci klientce nalézt odpovídající zaměstnání, které jí i jejímu manželovi, vzhledem k jejich hodnotám a kultuře, bude vyhovovat. Manžel, který je zaměstnán u firmy jako dělník na třísměnný provoz, by rád zaměstnání změnil, neboť nemůže být v noci s ženou, což odporuje opět jejich zvykům, a také plat, který pobírá, je nedostatečný. Snahou OPU tedy bude nalézt vhodnější zaměstnání i pro manžela.

Pár dále uvedl, že všichni jejich krajané, kteří žijí v daném integračním domě, mají podobné problémy, tzn. že se neorientují v českých zákonech ani prostředí, neznají svá práva a povinnosti. Všechny ženy nepracují a vše tedy hradí manželé, kteří ale zároveň nepobírají takové mzdy, aby mohli rodinu řádně uživit. Všechny tyto rodiny balancují na hranici životního minima, a tak se pracovníci projektu snaží pomoci i ostatním osobám v nalezení vhodného zaměstnání, s vyřizováním sociálních dávek a v přihlášení žen na úřad práce. V rámci pomoci byli kontaktovány dobrovolnice (žena na mateřské dovolené a studentka vysoké školy), které mají pomáhat zejména ženám v orientaci v českém sociokulturním prostředí, seznamovat je s českými občany a s životem v České republice.

Rodina o třech členech z Běloruska. Tato rodina získala azyl a má trvalý pobyt na území České republiky. V listopadu 2006 získali integrační byt v severních Čechách. Muž i žena mají vysokoškolské vzdělání. Muž v oboru ekonomie a žena jako tlumočnick z jazyka běloruského do jazyka ruského. Muž by chtěl v České republice postupem času vytvořit občanské sdružení na podporu svobodného Běloruska, neboť se v zemi původu zabýval politickou činností proti současnému režimu.

Hlavním úkolem v tomto případě je úspěšná integrace azylantů na trh práce v odpovídajícím oboru. Bylo zapotřebí nejdříve nostrifikovat vysokoškolské diplomy, takže byly osloveny příslušné vysoké školy a byl zahájen, na základě žádosti klientů, proces nostrifikace. Klientům byla posléze poskytnuta asistence při sepisování životopisů, a při orientaci na českých webových stránkách, které nabízejí zaměstnání.

Vzhledem ke krátkému pobytu klientů v severních Čechách byl klientům nabídnut dobrovolník, který by jim pomohl v orientaci v sociokulturním prostředí. Klienti souhlasili, a byli seznámeni se studentem vysoké školy, se kterým spolupracují. Se službou dobrovolníka jsou klienti maximálně spokojeni, neboť se seznamují s dalšími českými občany a poznávají české zvyky a hodnoty, což jim umožňuje lepší integraci do české společnosti.

Klientovi byli také vysvětleny podmínky vzniku občanského sdružení na území České republiky.

Popsané příběhy ilustrují práci s klienty v rámci projektu. Práce s klienty je individuální a umožňuje komplexní řešení situace klienta, který se poté snaží začlenit do společnosti. Cílem projektu je začlenění imigrantů na trh práce a jejich udržení na něm. Je snahou, za pomoci dobrovolníků z řad české společnosti, integrovat imigranty do českého sociokulturního prostředí, ale se záměrem zachování jejich tradic a zvyků. Cílenou prací, opřenou o profesionalitu a důvěru, se snaží projekt tlumit napětí, které vzniká neakceptací kulturních a náboženských tradic, ať již ze strany české společnosti, tak i státu. V rámci projektu je multikulturní prostředí v České republice vnímáno jako reálná skutečnost, a tak projekt pomáhá také v tom, aby tolerance a pomoc imigrantům byla základem pro vzájemné soužití s majoritou.

8 Závěr

V bakalářské práci jsem se pokusil popsat multikulturalismus a integrační přístupy k imigrantům v Evropské unii i v samotné České republice. Z práce vyplývá, že jednotlivé přístupy, přestože se liší, směřují k jakémusi Evropskému typu multikulturalismu, tedy k bezkonfliktnímu soužití, k integraci.

V České republice se po roce 1989 objevují nové vlny migrantů a stát i česká společnost se s tímto novým faktem snaží vyrovnat. Poznatky, které se objevují v diskusích o formách integrace v Evropské unii dávají české společnosti jasný signál, tedy že je potřeba integrovat imigranty tak, aby nedocházelo k jejich separaci ani k přílišnému asimilačnímu tlaku. Stát se snaží jednotlivými koncepcemi i zapojením řady resortů integrační proces podporovat, nicméně samotná složitost různých opatření brání v plnohodnotném začleňování imigrantů.

Lze tedy říci, že integrační proces imigrantů v České republice je tématem aktuálním, avšak ne tématem plně preferovaným. Stát i většinová společnost se však musí, a budou muset i nadále, s tímto faktem vyrovnat a poskytnout plně funkční model při snaze integrovat cizince. Samotná česká společnost a stát plně připraveni integrovat imigranty na našem území nejsou, a to ať již přílišnou složitostí koncepce státní politiky, tak i uzavřeností české veřejnosti, která je věrna představě o homogenní české společnosti (což samozřejmě vyvracejí např. Rómové, kteří žijí v České republice).

Samotné začlenění cizinců na našem území souvisí, jak již bylo řečeno, se zkušenostmi z Evropské unie. Jestliže si vezmeme jednotlivé integrační přístupy v Evropské unii, nenajdeme mezi nimi žádný, tady ani multikulturalismus, který by se nepotýkal s problémy při integraci cizinců. Česká republika má tedy při svém pomalejším až laxnějším přístupu k cizincům výhodu, protože evropská diskuse teprve nastiňuje jasnější a komplexnější přístup v integraci. Nicméně aktuální integrační přístup, na který se Česká republika snaží přecházet, je již zmiňovaný Evropský typ multikulturalismu, který je založený na bezkonfliktní integraci.

Domnívám se, že jsem cíl bakalářské práce splnil, tedy popsal integrační přístupy a ukázal nakolik je toto téma aktuálním a preferovaným. Samotné neziskové organizace, které v této práci pouze dokreslují pohled a možné přístupy k integraci cizinců v České republice, by vzhledem k omezenému rozsahu bakalářské práce mohly být tématem samostatným.

9 Seznam použitých zdrojů (literatury)

Monografie:

BARŠA, P. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno : CDK, 2003. 347 s. ISBN 80-7325-020-9.

BARŠOVÁ, A.; BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát*. Brno : Masarykova univerzita, 2005. 312 s. ISBN 80-210-3875-6.

EHL, M. *Globalizace pro a proti*. Praha : ACADEMIA, 2001. 185 s. ISBN 80-200-0897-7.

KABELE, J. *Institucionalizace (ne)odpovědnosti: globální svět, evropská integrace a české zájmy*. Praha : Karolinum, 2001. 363 s. ISBN 80-246-0378-0.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha : Portál, 2003. 287 s. ISBN 80-7178-549-0.

MUHIČ, J. *Interkulturní poradenství*. Praha : IPPP ČR, 2004. 64 s. ISBN neuvedeno.

PRŮCHA, J. *Interkulturní psychologie : sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. Praha : Portál, 2004. 200 s. ISBN: 80-7178-885-6.

PŘIBÁŇ, J. *Jací můžeme být?*. Praha : SLON, 2004. 120 s. ISBN 80-86429-30-X.

SARTORI, G. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. Praha : Dokořán, 2005. 136 s. ISBN 80-7363-022-2.

Příspěvky v monografických publikacích:

BITTNEROVÁ, D. Sebepojetí etnik v „otevřené“ české společnosti. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 5-14. ISBN 80-902785-8-2.

BUDIL, I. T. „Mexifornia“ a soudobá kritika multikulturalismu. In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 77-130. ISBN 80-86898-22-9.

DRBOHLAV, D. Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů). In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 17-30. ISBN 80-7178-648-9.

DRBOHLAV, D.; LUPTÁK, M.; JANSKÁ, E.; BOHUSLAVOVÁ, J. Ruská komunita v České republice. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 73-80. ISBN 80-7178-648-9.

GÜNTEROVÁ, T. Sociální práce s uprchlíky. In MATOUŠEK, O.; KODYMOVÁ, P.; KOLÁČKOVÁ, J. (eds.). *Sociální práce v praxi*. Praha : Portál, 2005. s. 331-345. ISBN 80-7367-002-X.

HIRT, T. Svět podle multikulturalismu. In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 9-76. ISBN 80-86898-22-9.

JAKOUBEK, M. Multikulturalismus vs. Kultura (na příkladu tzv. Rómů a „jejich“ kultury). In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 198-235. ISBN 80-86898-22-9.

JEŘÁBKOVÁ, P. Kulturní identita čínské komunity v Praze. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 297-304. ISBN 80-902785-8-2.

KOCOUREK, J. Vietnamci v České republice. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 99-106. ISBN 80-7178-648-9.

KOPEČEK, L. České politické strany a přistěhovatelství v kontextu evropských trendů. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s. 78-112. ISBN 80-7325-050-0.

MORAVCOVÁ, M.; NOSKOVÁ, H. Struktura etnických menšin a imigračních skupin v České republice. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 15-80. ISBN 80-902785-8-2.

NEŠPOR, Z. R. Pluralita náboženství a multireligiozita v moderních společnostech. In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 131-161. ISBN 80-86898-22-9.

NOVOTNÁ, H. Imigrace z Ukrajiny v České republice po roce 1990. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 347-362. ISBN 80-902785-8-2.

PELIKÁN, P. Afgánci. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 45-52. ISBN 80-7178-648-9.

SLEZÁKOVÁ, J. Vietnamská komunita v Jihlavě. In BITTNEROVÁ, D.; MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsem a kam patřím?*. Praha : SOFIS, PASTELKA, 2005. s. 389-402. ISBN 80-902785-8-2.

STÖROVÁ, H.; ŠIŠKOVÁ, T. Závěrečné slovo. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 179-184. ISBN 80-7178-648-9.

STÝSKALÍKOVÁ, V. Modely přístupu k národnostním menšinám a imigrantům a jejich projevy v České politice. In MAREŠ, M.; KOPEČEK, L.; PEČÍNKA, P.; STÝSKALÍKOVÁ, V. *Etnické menšiny a česká politika: analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989*. Brno : CDK, 2004. s. 8-33. ISBN 80-7325-050-0.

ŠIŠKOVÁ, T. O komunikaci s druhými. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturální společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 13-16. ISBN 80-7178-648-9.

UHEREK, Z. Migrace a formy soužití v cílových prostorech. In HIRT, T.; JAKOUBEK, M. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 258-274. ISBN 80-86898-22-9.

ZILYNSKYJ, B.; KOČÍK, R. Ukrajinci v České republice. In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice : my a oni v multikulturální společnosti 21. století*. Praha : Portál, 2001. s. 81-88. ISBN 80-7178-648-9.

Elektronické dokumenty:

BARŠA, P. Historie a současnost českého multikulturalismu. Rozhovor s Pavlem Baršou. In *Články* [online]. Praha : Migrace online, posl. aktualizace 26 . 1. 2005 [cit. 2006-11-12].

Dostupné na WWW:

<http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/PBarsa_rozhovor_o_multikulturalismu.pdf>.

BARŠOVÁ, A. *Integrace přistěhovalců v Evropě: od občanské společnosti k multikulturalismu a zpět?* [online]. Praha : Varianty.cz, posl. aktualizace 24. 1. 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.varianty.cz/download/doc/texts/4.pdf>>.

BARŠOVÁ, A. Multikulturalismus a politiky integrace přistěhovalců v Česku. In *Články* [online]. Praha : Migrace online, posl. aktualizace 15. 2.2005 [cit. 2006-11-12].

Dostupné na WWW:

<http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/ABarsova_Multikulturalismus_a_politiky_integrace_pristehovalcu_v_Cesku.pdf>.

BROUČEK, S. Historie imigrace z Vietnamu do českých zemí. In *Vietnamci v ČR* [online]. Praha : KlubHanoi.cz, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28].

Dostupné na WWW:

<<http://www.klubhanoi.cz/view.php?cisloclanku=2005040901#studenti>>.

BURDOVÁ-HRADEČNÁ, P.; DLABÁČKOVÁ, K.; POŘÍZEK, P. Přechod překážek vycestování na doplňkovou ochranu. In *Články* [online]. Praha : PPU, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.uprchlici.cz/cs/aktualne/clanky/prechod-prekazek-vycestovani-na-doplňkovou-ochranu_0034.html>.

Centrum pro otázky migrace. *Kdo jsme?* [online]. Praha : Centrum pro otázky migrace, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.migrace.com/cs/onas/kdo-jsme.html>>.

CIZINCI.CZ. Analýza postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrh optimalizačních kroků. In *Agenda MPSV* [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/16/analyza.pdf>>.

CIZINCI.CZ. Činnost Oddělení pro integraci cizinců [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=18>>.

CIZINCI.CZ. Koncepce integrace cizinců v roce 2005 a její další rozvoj. In *Usnesení vlády ČR č. 126 ze dne 8. února 2006 ke Koncepti integrace cizinců v roce 2005* [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/324/KIC_aktualizovana.pdf>.

CIZINCI.CZ. Usnesení vlády České republiky ze dne 8. února 2006 č. 126 ke Koncepti integrace cizinců v roce 2005. In *Usnesení vlády ČR č. 126 ze dne 8. února 2006 ke Koncepti integrace cizinců v roce 2005* [online]. Praha : Cizinci.cz, posl. aktualizace 1. 6. 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/322/Usneseni_vlady_126-2006.pdf>.

ČSÚ. Definice pojmů. In *Cizinci v České republice* [online]. Praha : Český statistický úřad, posl. aktualizace 27. 11. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/definice_pojmu>.

Eurabia.cz. Já muslim. In *ČR* [online]. Praha : Český portál, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.eurabia.cz/modules.php?name=News&file=article&sid=88>>.

Fórum Ukrajinců v ČR. *Práce pro cizince* [online]. Praha : Fórum Ukrajinců v ČR, posl. aktualizace 18. 9. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://ukraine.cz/index.php?newlang=ces>>.

HALÍK, T. *Globalizace a náboženství* [online]. Praha : Pražská vysoká škola psychosociálních studií, posl. aktualizace 10.11.2006 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.viap.cz/knihy/globalizace.htm#nabozenstvi>>.

Konzorcium nevládních organizací pracujících s uprchlíky. *O nás* [online]. Praha : Konzorcium nevládních organizací pracujících s uprchlíky, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.konzorcium.cz/cz/o-nas.php>>.

MEZŘICKÝ, V. *Pozitiva a negativa globalizace* [online]. Praha : Pražská vysoká škola psychosociálních studií, posl. aktualizace 10.11.2006 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.viap.cz/knihy/globalizace.htm#nabozenstvi>>.

Ministerstvo vnitra. Fenomén migrace obecně. In *Imigrace* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/azyl/migrace.html>>.

Ministerstvo vnitra. Integrace přesídlenců – krajané přesídlení do ČR. In *Integrace azylantů a přesídlenců* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.mv.cz/azyl/integrace.html#krajane>>.

Ministerstvo vnitra. Právo ES sekundární - oblast migrace. In *Azyl a migrace v evropském kontextu* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/eunie/azyl.html>>.

Ministerstvo vnitra. Terminologický slovník. In *Azyl a migrace* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.mv.cz/azyl/slovník.html>>.

Ministerstvo vnitra. Úvod. In *Azyl a migrace* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/azyl/index.html>>.

Ministerstvo vnitra. Zákony a legislativa. In *Imigrace* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/azyl/migrace.html#zasadymp>>.

NOVÁK, A. Hnutí, které nebylo. *A2 kulturní týdeník* [online]. 2006, č. 33 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.tydenika2.cz/?mode=art&id=14796>>. ISSN 1801-4542.

OPU. *O nás* [online]. Praha : OPU, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <http://www.opu.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=2&lang=cs>.

PPI. *Kdo jsme* [online]. Praha : PPI, posl. aktualizace 3. 11. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.p-p-i.cz/czech/index.htm>>.

PPU. *Kdo jsme* [online]. Praha : PPU, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.uprchlici.cz/cs/o-nas/kdo-jsme.html>>.

SAK, P. Faktory vedoucí k erozi autority v současné české společnosti. *Britské listy* [online]. 14. 9. 2005, [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.blisty.cz/art/24964.html>>. ISSN 1213-1792.

Sdružení Česká katolická charita. *Migrace a uprchlictví* [online]. Praha : Charita.cz, [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=320&nDepartmentID=183&nLanguageID=1>>.

Slovník-cizích-slov.cz. *Integrace* [online]. Slovník-cizích-slov.cz, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.slovník-cizich-slov.cz/index.php?slovo=integrace>>.

SOZE. *Kdo jsme* [online]. Brno : SOZE, posl. aktualizace 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.soze.cz/showpage.php?name=kdo>>.

ŠKABRAHA, M. Omyly multikulturalismu. *Literárky v síti* [online]. 2005, č. 37 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://literarky.cz/?p=clanek&id=707>>.

Texty : Problematika menšin [online]. Ústí nad Labem : Stránky studentů Fakulty soc. ekonomické Univerzity J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, posl. aktualizace 7. 4. 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.k161.unas.cz>>.

TROMBÍK, P. Integrace specifických skupin imigrantů v České republice. In *Integrace cizinců* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW: <<http://www.mv.cz/azyl/integrace2/nks01/prispevek7.pdf>>.

VÁŇE, J. *Ethik & Unterricht* [online]. Brno : Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, posl. aktualizace 2. 10. 2006 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.phil.muni.cz/fil/etika/texty/studenti/vane99.html>>.

Vláda ČR. *Národnostní menšiny* [online]. Praha : Vláda ČR, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-11-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.vlada.cz/cs/rvk/rnm/mensiny/default.html>>.

10 Seznam příloh

PŘÍLOHA I (Str. 45) – Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky.
Elektronická vláda. Usnesení č.689 + 2P. In *Usnesení vlády ČR* [online]. Praha : Elektronická vláda, posl. aktualizace 2005 [cit. 2006-12-02]. Dostupné na WWW:
<http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/WebGovRes/C0665259AEE14CA4C12571B6006D8A70?OpenDocument>.

PŘÍLOHA II (Str. 48) – Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců.
ČSÚ. Koncepce integrace cizinců. In *cizinci v České republice* [online]. Praha : Český statistický úřad, posl. aktualizace 2. 12. 2006 [cit. 2006-12-02]. Dostupné na WWW:
<http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/koncepce_integrace_cizincu>.

PŘÍLOHA III (Str. 50) – Sčítání domů, lidu a bytů v ČR – 2001. Obyvatelstvo podle národnosti.
ČSÚ. Obyvatelstvo podle národnosti. In *Sčítání domů, lidu a bytů v ČR – 2001* [online]. Praha : Český statistický úřad, posl. aktualizace 27. 11. 2006 [cit. 2006-11-28].
Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/tabx/CZ0000>>.

PŘÍLOHA IV (Str. 51.) – Popis aktuálního vývoje - počet cizinců v ČR.
ČSÚ. Popis aktuálního vývoje – počet cizinců v ČR. In *Cizinci v České republice* [online]. Praha : Český statistický úřad, posl. aktualizace 27. 11. 2006 [cit. 2006-11-28].
Dostupné na WWW:
<http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/popis_aktualniho_vyvoje_pocet_cizincu_v_cr>.

PŘÍLOHA V (Str. 52.) – Počet cizinců v ČR.
ČSÚ. Počet cizinců v ČR. In *Cizinci v České republice* [online]. Praha : Český statistický úřad, posl. aktualizace 27. 11. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW:
<http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/pocet_cizincu_v_cr>.

PŘÍLOHA VI (Str. 53.) – Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství – k 30. 6. 2006.
ČSÚ. Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 30. 6. 2006. In *Cizinci v České republice* [online]. Praha : Český statistický úřad, posl. aktualizace 27. 11. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW:
<[http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/ACABA6D9DCFD8DB4C125717E004E3B44/\\$File/c01a90t.xls](http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/ACABA6D9DCFD8DB4C125717E004E3B44/$File/c01a90t.xls)>.

PŘÍLOHA VII (Str. 57.) – Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství – k 31.12.2005.
ČSÚ. Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31.12.2005. In *Cizinci v České republice* [online]. Praha : Český statistický úřad, posl. aktualizace 27. 11. 2006 [cit. 2006-11-28]. Dostupné na WWW:
<[http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/C00B846D2289ADCDC12571CE00405160/\\$File/c01b10t.xls](http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/C00B846D2289ADCDC12571CE00405160/$File/c01b10t.xls)>.

11 Přílohy

PŘÍLOHA I

Příloha č. 1

k usnesení vlády

ze 7. července 1999 č. 689

Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky

Integrace cizinců na území České republiky je součástí aktivní politiky vlády. Politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců vychází z mezinárodních závazků České republiky, mezinárodně uznávaných principů, standardů, zkušeností a doporučení odborných orgánů Rady Evropy a Evropské unie.

Zásady integrace cizinců na území České republiky jsou základním východiskem a nástrojem politiky vlády pro přípravu Koncepce integrace cizinců na území České republiky (dále jen "Koncepce"). Berou v úvahu současné možnosti realizace integrace cizinců v podmínkách České republiky. Respektují její pozitivní tradici v této oblasti, vytváří podmínky cíleného a systematického rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami a jsou nezbytným předpokladem pro zajištění odpovídající ochrany práv imigrantů na území České republiky. Svým významem, obsahem a cíli současně podporují boj proti nelegální migraci i ostatním nelegálním aktivitám v této oblasti.

Zásada č. 1

Politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce je založená na principech rovného přístupu a rovné příležitosti.

Zásada č. 2

Imigrační komunity jsou pokládány za integrální a obohacující součást společnosti a za plnohodnotné a nezbytné partnery při vytváření multikulturní společnosti.

Zásada č. 3

Vztahy mezi komunitami zahrnují všechny vztahy mezi domácím obyvatelstvem a imigračními komunitami, včetně jejich vzájemných vztahů.

Zásada č. 4

Politika vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců směřuje zejména k vytvoření legislativně-právních podmínek a koncepce zajištění ochrany a přístupu cizinců k základním lidským právům a svobodám, včetně politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv s ohledem na délku, účel a cíl jejich pobytu na území České republiky jako základnímu předpokladu jejich integrace a rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami.

Zásada č. 5

Integrace imigrantů je přirozeným důsledkem migrace. Je chápána jako proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Integrace imigrantů je komplexním jevem, který má své podmínky a politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.

Zásada č. 6

Hlavním principem politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců je pozitivní přístup a převzetí odpovědnosti státu za vytváření podmínek, které umožní spravedlivou participaci cizinců na životě společnosti. Zaručuje imigrantům možnost přiměřeně, svobodně a plně se podílet na hospodářském, společenském a veřejném životě národa a svobodně udržovat vlastní náboženskou a kulturní identitu. Je základním instrumentem k uznání osobního úsilí, podílu i vlastní odpovědnosti imigrantů a jejich skupin v procesu integrace a rozvoje dobrých vztahů mezi komunitami.

Zásada č. 7

Podpora integrace imigrantů je založena na aktivním přístupu vlády a společnosti směřujícím k odstranění jejich diskriminace a umožňujícím využití hodnot dostupných všem obyvatelům České republiky. Umožňuje rozvoj imigrační komunity a rozvíjí pocit její sounáležitosti a vzájemného respektování se ve vztahu k domácímu obyvatelstvu a k ostatním imigračním komunitám.

Zásada č. 8

Součástí politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce je vytvoření sociálně ekonomických, organizačních a administrativních podmínek pro aktivní podporu integrace cizinců. Zejména ve vztahu k zajištění jejich osobní účasti v procesu integrace i na společenském životě na místní úrovni a podpoře rovného přístupu a rovné příležitosti především na trhu práce, ve vztahu k bydlení, ke vzdělání, zdravotní a sociální péči a náboženství.

Zásada č. 9

Vláda při stanovení koncepce, cílů a obsahu politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců úzce spolupracuje s věcně příslušnými národními i mezinárodními vládními, mezivládními a nevládními organizacemi, akademickými a vědeckými pracovišti a se sdruženími imigrantů.

Zásada č. 10

Příprava koncepce vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce je koordinována Ministerstvem vnitra a je realizována prostřednictvím příslušných rezortů, orgánů státní správy a ve spolupráci s orgány územní samosprávy a nevládními organizacemi a sdruženími imigrantů.

Zásada č. 11

Nezastupitelnou úlohu v integraci cizinců mají orgány územní samosprávy. Tyto orgány se aktivně podílejí na tvorbě a realizaci koncepce a politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce. Na jejich činnosti v této oblasti se vláda organizačně a finančně spolupodílí.

Zásada č. 12

Vláda podporuje vznik, činnost a rozvoj nevládních organizací, sdružení imigrantů, církevních a charitativních organizací a vytváří podmínky pro jejich aktivní účast při integraci cizinců.

Zásada č. 13

Vláda podporuje vytváření reálného mediálního obrazu o vztazích mezi komunitami a o možnostech jejich dalšího rozvoje a podpory. Zaměření a cíle v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce jsou neslučitelné s jakoukoliv formou veřejné diskriminace namířené proti imigračním komunitám nebo jejich příslušníkům.

Zásada č. 14

Příprava a postupné zavádění politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců a v oblasti Koncepce bude probíhat v etapách podle schváleného časového harmonogramu, nejpozději do konce roku 2002.

Zásada č. 15

Příprava a realizace Zásad koncepce integrace cizinců na území České republiky a politiky vlády v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců bude financována ze státního rozpočtu České republiky.

PŘÍLOHA II

Koncepce integrace cizinců

Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců

Česká republika zaznamenala v průběhu 90. let minulého století značný nárůst počtu cizinců na svém území. Řada z nich se v České republice usadila, a tím se vytvořily nové přistěhovalecké komunity. Česká republika je tak postavena před úkol integrace přistěhovalců do společnosti ve sféře hospodářské, sociální a kulturní a vyřešení otázky jejich politického a právního postavení.

Úkolem Koncepce integrace cizinců na území ČR je reagovat na zvyšující se počet cizinců na území České republiky, kteří zde žijí dlouhodobě nebo trvale, a navrhnout opatření směřující k integraci cizinců, jejichž cílem je *zachování sociální soudržnosti společnosti* a v dlouhodobém horizontu zvyšování politické účasti všech obyvatel na životě společnosti.

V obecné rovině lze *integraci cizinců* vymezit jako proces, v jehož průběhu dochází ke sjednocování domácího obyvatelstva a přistěhovalců v jednu společnost. Jedná se o proces dvoustranný, který vyžaduje přizpůsobování ze strany cizinců na straně jedné a vytvoření podmínek pro integraci cizinců v přijímající společnosti na straně druhé.

Koncepce integrace cizinců vymezuje, za jakých hlavních podmínek k integraci cizinců dochází a v návaznosti na toto vymezení navrhuje *integrační opatření*, jejichž účelem je působit jako prevence vzniku ekonomicky, sociálně a kulturně rozdělené společnosti. Předpokladem funkčnosti těchto opatření je nastavení transparentních pravidel, jasně definované očekávání a předvídatelné výhody pro cizince usilující o integraci.

Za účelem navržení adekvátních opatření je nutné vymezit zejména to, na koho jsou integrační opatření zaměřena, tj. *cílovou skupinu*, jaké jsou klíčové *předpoklady integrace cizinců* a jaká je *úloha a nástroje státu a ostatních aktérů* v procesu integrace cizinců.

Cílová skupina. Primárním zájmem státu je usnadnit integraci těm cizincům, kteří na území ČR pobývají, případně hodlají pobývat, dlouhodobě či trvale. Vychází se z předpokladu, že čím déle cizinec na území ČR pobývá, tím pravděpodobnější je, že zde zůstane; úmysl cizince dlouhodobě či trvale zůstat na území ČR lze dále presumovat z účelu pobytu dotčeného cizince.

V obecné rovině jsou za cílovou skupinu považováni *dlouhodobě legálně usazení cizinci, kteří žijí na území České republiky legálně nejméně po dobu jednoho roku*. V rámci tohoto vymezení tak do cílové skupiny spadají cizinci, kterým byl udělen pobyt (tj. trvalý pobyt nebo přechodný pobyt na území na dlouhodobé vízum nebo na povolení k dlouhodobému pobytu) a cizinci, kterým byl udělen azyl.

Do cílové skupiny aktualizované Koncepce integrace cizinců nejsou zahrnuti státní občané členských států Evropské unie a žadatelé o azyl. Jednotné vymezení cílové skupiny s platností pro veškerá navrhovaná opatření však není účelné. Proto je nezbytné při formulaci jednotlivých opatření obecné vymezení modifikovat a rozšířit je či zúžit na jednotlivé kategorie cizinců tak, aby bylo možné navržená opatření lépe zacílit, vyhodnotit jejich účinnost a dosáhnout jejich maximální efektivity. Zvláštní důraz je přitom třeba klást na opatření navržená ve vztahu k cizincům, u kterých lze

důvodně předpokládat, že budou usilovat o udělení trvalého pobytu, a k cizincům, jejichž přítomnost v České republice je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná. Zvýšenou pozornost je zároveň třeba zaměřit na posouzení dopadu navrhovaných opatření z genderového hlediska a z hlediska zájmu rodinného soužití cizinců. Vzhledem k povaze integrace jakožto dvoustranného procesu stanoví aktualizovaná Koncepce integrace cizinců rovněž opatření zaměřená na většinovou společnost.

Předpoklady integrace cizinců. Integrace cizinců je **procesem komplexním**, zasahujícím do mnoha oblastí. Mezi faktory, které ovlivňují proces integrace, existuje úzká provázanost, dochází k prolínání předpokladů a důsledků integrace v jednotlivých segmentech a politika integrace cizinců se tak nutně musí vyrovnat s některými protichůdnými tendencemi. S ohledem na tuto skutečnost je zásadní definovat předpoklady, které jsou z hlediska integrace cizince klíčové, a navrhnout specifická integrační opatření k naplnění těchto předpokladů.

Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců je proto založena na *dvou skupinách opatření*. Jádro Koncepce integrace cizinců tvoří *cílená specifická opatření*, která jsou definována v návaznosti na vymezení hlavních faktorů ovlivňujících úspěch integračního procesu a která jsou vytvořena přímo za účelem regulace integračního procesu. Jejich účelem je eliminovat znevýhodnění plynoucí ze skutečnosti, že dotčená osoba je cizincem, tj. zpravidla neovládá jazyk země, hůře se orientuje ve společnosti a na trhu práce a nemá vybudované vazby s členy majoritní společnosti.

Druhou skupinu tvoří taková opatření a postupy, které zohledňují dopady přijímaných či existujících opatření na integraci cizinců při tvorbě a revizi jiných politik a právních úprav (tzv. mainstreaming). Tato opatření můžeme označit za *podpůrná opatření*. Jedná se jak o opatření související s migrací (např. vydávání povolení k pobytu), tak o opatření s migrací nesouvisející (např. přístup cizinců k veřejnému zdravotnímu pojištění).

Obě skupiny opatření se vzájemně doplňují a pouze jejich vhodným nastavením a provázáním lze docílit vytvoření příznivých podmínek pro úspěšný průběh integračního procesu.

Integrace cizinců je procesem značně autonomním. Cílenou politikou státu ji lze ovlivnit a podpořit, ale je nemožné, aby státní moc usměrňovala integrační proces ve všech oblastech. Z tohoto důvodu je důležité *zapojení dalších partnerů* a dalších forem opatření, která přispívají k podpoře individuálního úsilí cizince o integraci do české společnosti, které je klíčem k úspěchu integrace.

Integrace je procesem uskutečňujícím se na místní úrovni. Četnost a kvalita vztahů mezi cizinci a obyvateli obce či kraje je klíčovým faktorem integrace. Existují různé způsoby, kterými mohou *obce a kraje*, v závislosti na místních podmínkách, podpořit vztahy mezi cizinci a státními občany. Zároveň hrají obce a kraje důležitou roli při poskytování zpětné vazby ústředním orgánům o fungování integrační politiky a při informování o situaci a postavení cizinců na daném území a o problémech, na které při procesu integrace cizinců narážejí. Z hlediska efektivního fungování se proto jeví zapojení lokální úrovně do tvorby a realizace politiky integrace cizinců nezbytné.

PŘÍLOHA III

Sčítání domů, lidu a bytů v ČR - 2001

Obyvatelstvo podle národnosti

Obyvatelstvo celkem		10230060
Z toho národnost	<i>česká</i>	9249777
	<i>moravská</i>	380474
	<i>slezská</i>	10878
	<i>slovenská</i>	193190
	<i>romská</i>	11746
	<i>polská</i>	51968
	<i>německá</i>	39106
	<i>ukrajinská</i>	22112
	<i>vietnamská</i>	17462

PŘÍLOHA IV

Popis aktuálního vývoje - počet cizinců v ČR.

V České republice v devadesátých letech počet legálně usazených cizinců postupně vzrůstal. Mezi lety 1994 a 1999 se více než zdvojnásobil ze zhruba 100 tisíc na počty kolem 200 tisíc pobývajících cizinců. V roce 2000 počet cizinců v ČR poklesl o 30 000 osob, přičemž tento vývoj se všeobecně přičítá změnám legislativy. 1.1.2000 vstoupil v platnost zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, v původní podobě, který podstatně zpřísnil vstupní a pobytový režim většiny cizinců v ČR. Některá ustanovení tohoto zákona byla zmírněna až novelou platnou od 1. července 2001, která měla za následek opětovný mírný nárůst počtu usazených cizinců. Ten pokračoval až do roku 2005, kdy v ČR bylo Ředitelstvím služby Cizinecké a pohraniční policie evidováno přibližně 280 000 cizinců, z nichž 40 % představovali cizinci s trvalým pobytem. Od roku 2000 počet cizinců s trvalým pobytem vzrostl téměř o 44 000 osob.

V souvislosti se vstupem ČR do EU došlo k rozšíření kategorií pobytu, kromě pobytů trvalých a víz nad 90 dnů jsou rozlišovány také pobyty dlouhodobé (pobyty navazující na víza nad 90 dnů) a pobyty přechodné pro občany EU a jejich rodinné příslušníky. K 31. 12. 2005 bylo v ČR evidováno **278 312** cizinců, z toho **110 598** cizinců s trvalým pobytem, **145 909** cizinců s pobytem dlouhodobým či přechodným (občanů EU a jejich rodinných příslušníků), **21 805** cizinců s vízem nad 90 dnů - a dále - **1 799** cizinců s platným azylem. (Celkový počet cizinců tedy - včetně cizinců s aktuálně platným azylem - činil **280 111** osob). Složení cizinců z hlediska státního občanství se již od roku 1996 na prvních pěti místech nemění. V jednotlivých letech se pouze střídají na prvních dvou pozicích Slovensko a Ukrajina a na pozici třetí a čtvrté Vietnam a Polsko. K 31. 12. 2005 byli v ČR nejsilněji zastoupeni občané **Ukrajiny** (87 834 osob, 31%) a **Slovenska** (49 446, 18%). Dále následovala státní občanství: **Vietnam** (36 902 osob, 13%), **Polsko** (17 810 osob, 6%) a **Rusko** (16 627 osob, 6%).

Aktuální údaje: K 30.6.2006 evidovalo Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR **295 955** cizinců. Trvalý pobyt mělo **125 849** těchto cizinců, ostatní typy pobytu pak **170 106** cizinců. 32 % evidovaných cizinců představovali občané Ukrajiny (93 466 osob), 18 % občané Slovenska (54 201 osob) a 13 % občané Vietnamu (38 566 osob). Za nimi s odstupem následovalo státní občanství Polska (18 386 cizinců, 6 %) a státní občanství Ruska (16 910 osob, 6 %).

PŘÍLOHA V

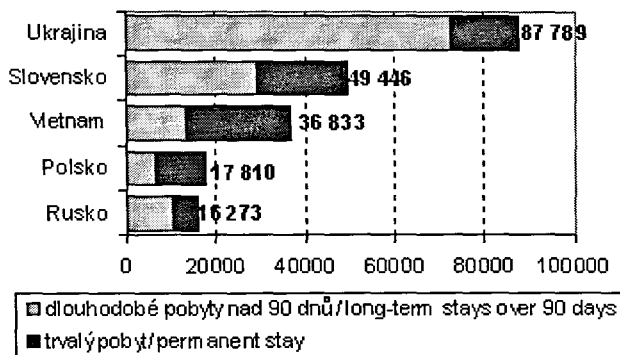
Počet cizinců v ČR.

V České republice žilo k 31. 12. 2005 **278 312** cizinců, z toho **110 598** cizinců s trvalým pobytem, **167 714** cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů (tj. přechodné pobyty občanů EU a jejich rodinných příslušníků, dále víza nad 90 dnů a povolení k dlouhodobému pobytu občanů zemí mimo-EU).

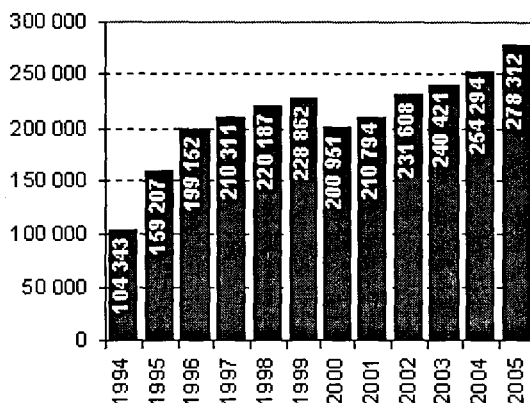
Aktuální údaje: K 30.6.2006 evidovalo Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR **295 955** cizinců. Trvalý pobyt mělo **125 849** těchto cizinců, ostatní typy pobytu pak **170 106** cizinců. 32 % evidovaných cizinců představovali občané Ukrajiny, 18 % občané Slovenska a 13 % občané Vietnamu.

Cizinci s trvalým pobytem či s dlouhodobými pobyty nad 90 dnů; 5 nejčastějších státních občanství (31.12.2005)

(Foreigners holding permanent residence permits and long-term stays over 90 days by citizenship - top 5; 31.12.2005)

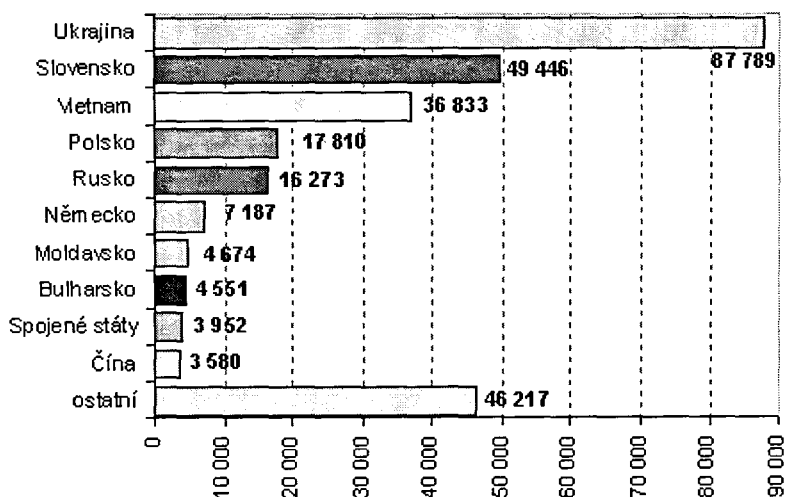
Cizinci s trvalým pobytem či s dlouhodobými pobyty nad 90 dnů v ČR (Foreigners holding permanent residence permits and long-term stays over 90 days) 1994-2005 (31.12.)

10 nejčastějších státních občanství cizinců s trvalým pobytem a dlouhodobými pobyty nad 90 dnů v ČR

(Foreigners holding permanent residence permits and long-term stays over 90 days by citizenship - top 10)

(31.12.2005)

PŘÍLOHA VI

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 30. 6. 2006.

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 30. 6. 2006

Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 30 June 2006

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Source: Directorate of Alien and Border Police; Ministry of the Interior of the CR

Státní příslušnost	Cizinci celkem	Trvalý pobyt			Ostatní typy pobytu			
		celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	pohl. nezj.
Celkový součet	295 955	125	65 170	60 679	170	111	58 383	39
		849			106	684		
Afgánistán	125	77	64	13	48	27	21	-
Albánie	190	98	71	27	92	48	44	-
Alžírsko	489	412	392	20	77	58	19	-
Angola	167	139	119	20	28	20	8	-
Argentina	52	35	22	13	17	5	12	-
Arménie	1 293	986	511	475	307	185	122	-
Austrálie	353	244	159	85	109	50	59	-
Ázerbájdžán	173	54	27	27	119	70	49	-
Bahrajn	35	3	2	1	32	22	9	1
Bangladéš	39	25	23	2	14	11	3	-
Belgie	319	151	120	31	168	127	41	-
Belize	3	3	2	1	-	-	-	-
Bělorusko	3 094	1 241	366	875	1 853	922	931	-
Benin	39	29	23	6	10	10	-	-
Bolívie	51	23	22	1	28	19	9	-
Bosna a Hercegovina	1 674	1 381	819	562	293	214	79	-
Botswana	30	-	-	-	30	16	14	-
Brazílie	123	72	37	35	51	27	24	-
Bulharsko	4 610	2 553	1 619	934	2 057	1 317	739	1
Burkina Faso	10	7	6	1	3	-	3	-
Burundi	1	1	1	-	-	-	-	-
Čad	7	4	4	-	3	3	-	-
Čína	3 790	1 771	958	813	2 019	1 191	827	1
Dánsko	223	88	72	16	135	98	37	-
Dominika	2	2	2	-	-	-	-	-
Dominikánská republika	10	9	6	3	1	1	-	-
Džibutsko	1	1	-	1	-	-	-	-
Egypt	243	177	168	9	66	54	12	-
Ekvádor	58	29	21	8	29	22	7	-
Eritrea	4	1	1	-	3	3	-	-
Estonsko	45	28	12	16	17	11	6	-
Etiopie	52	32	26	6	20	15	5	-
Fidži	1	-	-	-	1	-	1	-
Filipíny	68	35	1	34	33	15	18	-

Finsko	140	54	33	21	86	49	37	-
Francie	1 683	632	443	189	1 051	715	336	-
Gambie	4	3	3	-	1	1	-	-
Ghana	72	45	41	4	27	21	6	-
Grenada	6	1	1	-	5	3	2	-
Gruzie	387	213	119	94	174	95	79	-
Guatemala	12	7	2	5	5	4	1	-
Guinea	39	16	14	2	23	18	5	-
Guinea-Bissau	12	9	7	2	3	3	-	-
Guyana	5	5	5	-	-	-	-	-
Haiti	1	1	1	-	-	-	-	-
Honduras	9	4	3	1	5	1	4	-
Chile	45	32	15	17	13	9	4	-
Chorvatsko	2 179	1 586	1 026	560	593	439	154	-
Indie	596	168	125	43	428	313	114	1
Indonésie	73	41	18	23	32	13	19	-
Irák	187	145	98	47	42	23	19	-
Írán	129	61	50	11	68	50	18	-
Irsko	276	97	78	19	179	140	39	-
Island	16	7	4	3	9	6	3	-
Itálie	1 869	1 110	912	198	759	660	99	-
Izrael	646	207	148	59	439	293	146	-
Jamajka	5	1	1	-	4	2	2	-
Japonsko	1 184	113	30	83	1 071	630	441	-
Jemen	180	108	79	29	72	47	25	-
Jihoafrická republika	111	76	37	39	35	20	15	-
Jordánsko	188	126	113	13	62	52	10	-
Kambodža	13	5	2	3	8	7	1	-
Kamerun	21	14	10	4	7	5	2	-
Kanada	589	321	187	134	268	147	121	-
Kapverdy	6	5	5	-	1	-	1	-
Katar	1	-	-	-	1	1	-	-
Kazachstán	2 281	1 440	600	840	841	387	454	-
Keňa	35	4	2	2	31	21	10	-
Kolumbie	103	53	23	30	50	25	25	-
Kongo	37	29	25	4	8	3	5	-
Kongo, dem. rep.	36	26	21	5	10	6	4	-
Korea	287	38	13	25	249	119	130	-
Korea, lid. dem. rep.	342	-	-	-	342	27	315	-
Kostarika	27	10	4	6	17	13	4	-
Kuba	209	176	130	46	33	24	9	-
Kuvajt	37	5	4	1	32	30	2	-
Kypr	45	33	29	4	12	10	2	-
Kyrgyzstán	290	90	32	58	200	91	109	-
Laos	9	3	2	1	6	4	2	-
Lesotho	4	-	-	-	4	4	-	-
Libanon	235	180	158	22	55	47	8	-
Libérie	5	4	1	3	1	-	1	-
Libye	339	62	57	5	277	172	104	1

Lichtenštejnsko	3	1	1	-	2	1	1	-
Litva	265	111	33	78	154	90	64	-
Lotyšsko	85	56	22	34	29	7	22	-
Lucembursko	18	7	7	-	11	6	5	-
Madagaskar	26	23	17	6	3	3	-	-
Maďarsko	526	385	245	140	141	85	56	-
Makedonie	1 290	626	510	116	664	518	146	-
Malajsie	24	3	2	1	21	12	9	-
Maledivy	4	1	1	-	3	1	2	-
Mali	28	13	11	2	15	8	7	-
Malta	16	6	3	3	10	6	4	-
Maroko	164	130	119	11	34	27	7	-
Mauricius	11	3	1	2	8	5	3	-
Mauritánie	3	2	2	-	1	1	-	-
Mexiko	102	50	26	24	52	34	18	-
Moldavsko	5 352	973	481	492	4 379	2 882	1 495	2
Mongolsko	2 766	593	169	424	2 173	809	1 363	1
Mosambik	5	4	3	1	1	1	-	-
Myanmar	2	1	1	-	1	1	-	-
Namibie	22	2	-	2	20	12	8	-
Německo	8 116	4 099	2 678	1 421	4 017	3 328	689	-
Nepál	36	11	9	2	25	19	6	-
Niger	3	2	2	-	1	1	-	-
Nigérie	237	171	159	12	66	51	15	-
Nikaragua	12	6	6	-	6	3	3	-
Nizozemsko	1 449	528	400	128	921	647	274	-
Norsko	102	39	29	10	63	46	17	-
Nový Zéland	70	29	21	8	41	26	15	-
Omán	1	-	-	-	1	-	1	-
Pákistán	253	175	150	25	78	56	22	-
Palestina	104	44	34	10	60	57	3	-
Panama	10	3	3	-	7	3	4	-
Paraguay	20	1	1	-	19	12	7	-
Peru	107	70	52	18	37	24	13	-
Pobřeží slonoviny	43	38	36	2	5	5	-	-
Polsko	18 386	11 341	3 381	7 960	7 045	6 245	800	-
Portugalsko	63	27	21	6	36	25	11	-
Rakousko	2 683	1 188	826	362	1 495	1 294	199	2
Rumunsko	2 779	2 013	1 095	918	766	635	131	-
Rusko	16 910	7 148	3 031	4 117	9 762	4 939	4 821	2
Rwanda	1	1	1	-	-	-	-	-
Řecko	800	737	492	245	63	49	14	-
Salvador	7	1	1	-	6	3	3	-
San Marino	1	-	-	-	1	1	-	-
Saúdská Arábie	63	15	14	1	48	44	3	1
Senegal	38	35	33	2	3	3	-	-
Seychely	1	1	-	1	-	-	-	-
Sierra Leone	3	-	-	-	3	2	1	-
Singapur	19	4	1	3	15	4	11	-

Slovensko	54 201	21 520	10 688	10 832	32 681	21 687	10 993	1
Slovinsko	185	148	96	52	37	22	15	-
Somálsko	2	2	1	1	-	-	-	-
Spojené arabské emiráty	8	1	1	-	7	7	-	-
Spojené království	2 469	1 038	874	164	1 431	1 066	365	-
Spojené státy	3 928	2 134	1 425	709	1 794	1 031	761	2
Srbsko a Černá Hora	3 629	2 536	1 822	714	1 093	688	405	-
Srí Lanka	55	23	18	5	32	14	18	-
Súdán	47	32	23	9	15	12	3	-
Surinam	2	1	1	-	1	-	1	-
Svatá Lucie	1	1	-	1	-	-	-	-
Svatý Tomáš	2	1	1	-	1	1	-	-
Sýrie	378	300	234	66	78	58	20	-
Španělsko	324	172	109	63	152	105	47	-
Švédsko	427	257	153	104	170	124	46	-
Švýcarsko	421	263	161	102	158	129	29	-
Tádžikistán	53	8	2	6	45	26	19	-
Tanzánie	19	15	13	2	4	4	-	-
Thajsko	234	47	2	45	187	27	160	-
Tchaj-wan	144	11	1	10	133	72	61	-
Togo	9	8	4	4	1	1	-	-
Tonga	3	3	1	2	-	-	-	-
Trinidad a Tobago	3	1	1	-	2	1	1	-
Tunisko	307	279	258	21	28	21	7	-
Turecko	679	268	231	37	411	292	119	-
Turkmenistán	15	4	-	4	11	1	10	-
Uganda	11	1	-	1	10	7	3	-
Ukrajina	93 466	20 201	8 208	11 993	73 265	48 722	24 523	20
Uruguay	12	7	3	4	5	2	3	-
Uzbekistán	419	58	22	36	361	222	139	-
Venezuela	48	26	14	12	22	13	9	-
Vietnam	38 566	28 248	15 992	12 256	10 318	5 965	4 350	3
Zambie	29	16	14	2	13	5	8	-
Zimbabwe	8	5	3	2	3	3	-	-
Nezjištěno, osoba bez státní příslušnosti / <i>Not identified, stateless</i>	443	420	277	143	23	14	9	-

PŘÍLOHA VII

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31.12.2005.

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a státního občanství - k 31.12.2005

Foreigners: by category of residence, sex and citizenship; 31 December 2005

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Source: Directorate of Alien and Border Police; Ministry of the Interior of the CR

Státní občanství	Celkem Total	z toho ženy incl.: Females	% žen %of females	Celkem povolení k pobytu Residence permits, total	z toho ženy incl.: Females	Trvalý pobyt Permanent residence	z toho ženy incl.: Females	Azyl Asylum	z toho ženy incl.: Females	Přechodný EU/ /Dlouhodobý pobyt Temporary EU/ /Long-term residence	z toho ženy incl.: Females	Víza nad 90 dní 90-days- and- -over visa	z toho ženy incl.: Females	Citizenship
Celkem	280 111	113 225	40,4	258 360	104 735	110 598	54 180	1 799	739	145 963	49 816	21 751	8 490	Total
Celkem EU 25	87 144	34 020	39,0	87 144	34 020	42 202	21 338	1	-	44 941	12 682	-	-	EU 25, total
Belgie	299	67	22,4	299	67	144	31	-	-	155	36	-	-	Belgium
Dánsko	205	50	24,4	205	50	83	15	-	-	122	35	-	-	Denmark
Estonsko	41	20	48,8	41	20	23	15	-	-	18	5	-	-	Estonia
Finsko	127	55	43,3	127	55	50	20	-	-	77	35	-	-	Finland
Francie	1 551	488	31,5	1 551	488	603	184	-	-	948	304	-	-	France
Irsko	230	49	21,3	230	49	91	17	-	-	139	32	-	-	Ireland
Itálie	1 761	285	16,2	1 761	285	1 079	193	-	-	682	92	-	-	Italy
Kypr	42	5	11,9	42	5	31	2	1	-	10	3	-	-	Cyprus
Litva	223	126	56,5	223	126	101	73	-	-	122	53	-	-	Lithuania
Lotyšsko	84	57	67,9	84	57	54	35	-	-	30	22	-	-	Latvia
Lucembursko	15	4	26,7	15	4	6	-	-	-	9	4	-	-	Luxembourg
Maďarsko	512	190	37,1	512	190	386	141	-	-	126	49	-	-	Hungary
Malta	17	8	47,1	17	8	6	3	-	-	11	5	-	-	Malta

Německo	7 187	1 978	27,5	7 187	1 978	3 957	1 388	-	-	3 230	590	-	-	Germany
Nizozemsko	1 260	350	27,8	1 260	350	489	118	-	-	771	232	-	-	Netherlands
Polsko	17 810	8 721	49,0	17 810	8 721	11 384	8 013	-	-	6 426	708	-	-	Poland
Portugalsko	59	16	27,1	59	16	27	6	-	-	32	10	-	-	Portugal
Rakousko	2 368	505	21,3	2 368	505	1 161	357	-	-	1 207	148	-	-	Austria
Řecko	805	258	32,0	805	258	752	248	-	-	53	10	-	-	Greece
Slovensko	49 446	20 026	40,5	49 446	20 026	20 227	10 114	-	-	29 219	9 912	-	-	Slovakia
Slovinsko	184	66	35,9	184	66	150	52	-	-	34	14	-	-	Slovenia
Spojené království	2 235	458	20,5	2 235	458	986	154	-	-	1 249	304	-	-	United Kingdom
Španělsko	282	100	35,5	282	100	162	60	-	-	120	40	-	-	Spain
Švédsko	401	138	34,4	401	138	250	99	-	-	151	39	-	-	Sweden
Ostatní země celkem	192 967	79 205	41,0	171 216	70 715	68 396	32 842	1 798	739	101 022	37 134	21 751	8 490	Other countries, total
Afghánistán	359	151	42,1	356	149	75	13	241	118	40	18	3	2	Afghanistan
Albánie	194	79	40,7	175	68	74	17	14	5	87	46	19	11	Albania
Alžírsko	461	36	7,8	458	34	369	16	1	-	88	18	3	2	Algeria
Angola	194	34	17,5	185	31	137	19	22	5	26	7	9	3	Angola
Argentina	55	28	50,9	48	25	33	13	-	-	15	12	7	3	Argentina
Arménie	1 351	622	46,0	1 294	603	906	438	83	39	305	126	57	19	Armenia
Austrálie	336	137	40,8	316	125	238	85	-	-	78	40	20	12	Australia
Ázerbájdžán	195	89	45,6	169	76	52	27	26	9	91	40	26	13	Azerbaijan
Bahrajn	31	8	25,8	29	8	3	1	-	-	26	7	2	-	Bahrain
Bangladéš	39	4	10,3	33	3	23	2	-	-	10	1	6	1	Bangladesh
Belize	3	1	33,3	3	1	3	1	-	-	-	-	-	-	Belize
Bělorusko	3 191	1 831	57,4	2 924	1 693	951	712	171	73	1 802	908	267	138	Belarus
Benin	41	6	14,6	40	6	30	6	-	-	10	-	1	-	Benin
Bolívie	50	10	20,0	44	9	24	1	-	-	20	8	6	1	Bolivia
Bosna a Hercegovina	1 697	653	38,5	1 656	637	1 349	551	13	5	294	81	41	16	Bosnia and Herzegovina
Botswana	24	10	41,7	16	6	-	-	-	-	16	6	8	4	Botswana

Brazília	120	60	50,0	94	48	64	32	-	-	30	16	26	12	Brazil
Bulharsko	4 586	1 649	36,0	4 153	1 493	2 337	844	35	18	1 781	631	433	156	Bulgaria
Burkina Faso	9	6	66,7	9	6	3	1	-	-	6	5	-	-	Burkina Faso
Burundi	2	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	Burundi
Čad	8	-	-	8	-	4	-	1	-	3	-	-	-	Chad
Čína (vč. Hongkongu)	3 587	1 557	43,4	3 331	1 457	1 471	680	7	3	1 853	774	256	100	China
Dominika	2	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	Dominica
Dominikánská rep.	8	2	25,0	8	2	7	2	-	-	1	-	-	-	Dominican Republic
Džibutsko	3	2	66,7	3	2	1	1	2	1	-	-	-	-	Djibouti
Egypt	228	19	8,3	207	15	159	9	-	-	48	6	21	4	Egypt
Ekvádor	59	16	27,1	54	15	21	7	-	-	33	8	5	1	Ecuador
Eritrea	4	-	-	4	-	1	-	-	-	3	-	-	-	Eritrea
Etiopie	63	10	15,9	55	9	30	5	10	-	15	4	8	1	Ethiopia
Fidži	1	1	100,0	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	Fiji
Filipíny	67	52	77,6	53	43	34	33	-	-	19	10	14	9	Philippines
Gambie	6	1	16,7	6	1	3	-	2	1	1	-	-	-	Gambia
Ghana	87	20	23,0	84	20	43	4	19	10	22	6	3	-	Ghana
Grenada	6	2	33,3	6	2	1	-	-	-	5	2	-	-	Grenada
Gruzie	398	177	44,5	360	164	192	88	23	10	145	66	38	13	Georgia
Guatemala	10	5	50,0	9	5	5	4	-	-	4	1	1	-	Guatemala
Guinea	47	9	19,1	43	7	18	2	5	1	20	4	4	2	Guinea
Guinea-Bissau	15	4	26,7	13	4	11	4	-	-	2	-	2	-	Guinea-Bissau
Guyana	5	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	Guyana
Haiti	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Haiti
Honduras	10	5	50,0	7	3	4	1	-	-	3	2	3	2	Honduras
Chile	47	23	48,9	41	22	30	16	-	-	11	6	6	1	Chile
Chorvatsko	2 143	712	33,2	2 075	694	1 524	543	3	1	548	150	68	18	Croatia
Indie	543	149	27,4	436	129	153	43	2	-	281	86	107	20	India

Indonésie	73	41	56,2	64	35	37	19	-	-	27	16	9	6	Indonesia
Irák	269	92	34,2	255	85	132	40	86	29	37	16	14	7	Iraq
Írán	159	44	27,7	148	44	55	10	35	17	58	17	11	-	Iran
Island	14	5	35,7	14	5	6	2	-	-	8	3	-	-	Iceland
Izrael	614	198	32,2	529	166	183	47	-	-	346	119	85	32	Israel
Jamajka	4	1	25,0	2	-	1	-	-	-	1	-	2	1	Jamaica
Japonsko	1 235	543	44,0	927	406	105	76	-	-	822	330	308	137	Japan
Jemen	169	45	26,6	161	43	95	21	-	-	66	22	8	2	Yemen
Jihoafrická rep.	119	55	46,2	114	52	74	37	4	-	36	15	5	3	South Africa
Jordánsko	185	19	10,3	174	17	120	12	1	-	53	5	11	2	Jordan
Kambodža	13	5	38,5	13	5	5	3	3	1	5	1	-	-	Cambodia
Kamerun	15	6	40,0	10	5	9	4	-	-	1	1	5	1	Cameroon
Kanada	590	247	41,9	487	195	310	127	-	-	177	68	103	52	Canada
Kapverdy	7	2	28,6	7	2	5	-	-	-	2	2	-	-	Cape Verde
Katar	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	Qatar
Kazachstán	2 289	1 300	56,8	2 149	1 224	1 313	783	42	22	794	419	140	76	Kazakhstan
Keňa	35	12	34,3	32	11	4	2	-	-	28	9	3	1	Kenya
Kolumbie	102	53	52,0	88	46	48	25	-	-	40	21	14	7	Colombia
Kongo	39	9	23,1	34	5	29	4	2	-	3	1	5	4	Congo
														Congo, Democratic Republic of (Zair)
Kongo, dem. rep.	72	22	30,6	70	21	23	4	36	14	11	3	2	1	
Korea	275	150	54,5	179	96	38	25	-	-	141	71	96	54	Korea, Republic of
														Korea, Democratic People's Republic of
Korea, lid. dem. rep.	333	309	92,8	273	254	-	-	-	-	273	254	60	55	
Kostarika	31	10	32,3	22	9	9	6	-	-	13	3	9	1	Costa Rica
Kuba	230	66	28,7	225	64	175	45	27	10	23	9	5	2	Cuba

Kuvajt	44	6	13,6	42	6	5	1	-	-	37	5	2	-	Kuwait
Kyrgyzstán	305	174	57,0	289	164	65	40	12	6	212	118	16	10	Kyrgyzstan
Laos	8	2	25,0	8	2	2	-	-	-	6	2	-	-	Lao People's Democratic Rep.
Lesotho	4	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	2	-	Lesotho
Libanon	232	33	14,2	222	30	161	22	-	-	61	8	10	3	Lebanon
Libérie	9	4	44,4	9	4	4	3	4	-	1	1	-	-	Liberia
Libye	352	118	33,5	324	103	61	5	1	-	262	98	28	15	Libya
Lichtenštejnsko	3	1	33,3	3	1	1	-	-	-	2	1	-	-	Liechtenstein
Madagaskar	27	7	25,9	27	7	24	7	-	-	3	-	-	-	Madagascar
Makedonie	1 218	257	21,1	1 116	231	561	109	3	3	552	119	102	26	Macedonia
Malajsie	21	9	42,9	15	6	2	1	-	-	13	5	6	3	Malaysia
Maledivy	4	2	50,0	3	1	1	-	-	-	2	1	1	1	Maldives
Mali	28	9	32,1	23	7	12	2	-	-	11	5	5	2	Mali
Maroko	158	17	10,8	150	17	124	11	1	-	25	6	8	-	Morocco
Mauricius	9	4	44,4	4	3	2	2	-	-	2	1	5	1	Mauritius
Mauritánie	3	-	-	3	-	2	-	-	-	1	-	-	-	Mauritania
Mexiko	77	30	39,0	57	25	43	20	-	-	14	5	20	5	Mexico
Moldavsko	4 682	1 747	37,3	3 563	1 412	678	370	8	6	2 877	1 036	1 119	335	Moldova
Mongolsko	2 435	1 583	65,0	1 965	1 285	309	228	-	-	1 656	1 057	470	298	Mongolia
Mosambik	5	1	20,0	5	1	4	1	-	-	1	-	-	-	Mozambique
Myanmar (býv. Barma)	8	2	25,0	8	2	1	-	7	2	-	-	-	-	Myanmar
Namibie	21	10	47,6	16	9	1	1	-	-	15	8	5	1	Namibia
Nauru	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	Nauru
Nepál	33	9	27,3	31	9	8	2	-	-	23	7	2	-	Nepal
Niger	3	-	-	3	-	2	-	-	-	1	-	-	-	Niger
Nigérie	225	30	13,3	220	29	140	9	19	6	61	14	5	1	Nigeria
Nikaragua	13	3	23,1	13	3	7	-	-	-	6	3	-	-	Nicaragua

Norsko	95	26	27,4	95	26	39	10	-	-	56	16	-	-	Norway
Nový Zéland	65	23	35,4	55	18	28	8	-	-	27	10	10	5	New Zealand
Omán	1	1	100,0	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	Oman
Pákistán	251	48	19,1	247	46	162	24	8	1	77	21	4	2	Pakistan
Palestina	108	13	12,0	102	11	42	10	1	-	59	1	6	2	Palestinian Territory
Panama	9	3	33,3	5	-	3	-	-	-	2	-	4	3	Panama
Paraguay	18	7	38,9	13	5	1	-	-	-	12	5	5	2	Paraguay
Peru	108	33	30,6	101	31	67	17	-	-	34	14	7	2	Peru
Pobřeží slonoviny	42	2	4,8	40	2	36	2	-	-	4	-	2	-	Côte d'Ivoire
Rumunsko	2 864	1 095	38,2	2 634	1 044	1 962	894	163	60	509	90	230	51	Romania
Rusko	16 627	8 762	52,7	15 004	7 920	6 012	3 521	354	165	8 638	4 234	1 623	842	Russian Federation
Rwanda	2	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	Rwanda
Salvador	8	3	37,5	7	3	2	-	-	-	5	3	1	-	El Salvador
San Marino	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	San Marino
Saúdská Arábie	58	3	5,2	54	3	14	1	-	-	40	2	4	-	Saudi Arabia
Senegal	37	2	5,4	37	2	32	2	2	-	3	-	-	-	Senegal
Seychely	1	1	100,0	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	Seychelles
Sierra Leone	5	2	40,0	5	2	-	-	2	1	3	1	-	-	Sierra Leone
Singapur	19	13	68,4	13	10	4	3	-	-	9	7	6	3	Singapore
Somálsko	2	1	50,0	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	Somalia
														United Arab
Spojené arab. emiráty	7	-	-	5	-	1	-	-	-	4	-	2	-	Emirates
Spojené státy	3 952	1 498	37,9	3 198	1 151	2 051	677	-	-	1 147	474	754	347	United States
														Serbia and
Srbsko a Černá Hora (býv. Jugoslávie)	3 633	1 151	31,7	3 469	1 086	2 306	630	74	32	1 089	424	164	65	Montenegro (Yugoslavia)
Srí Lanka	61	26	42,6	50	20	20	5	11	4	19	11	11	6	Sri Lanka
Súdán	55	12	21,8	51	12	32	9	8	-	11	3	4	-	Sudan

Surinam	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Surinam
Svatá Lucie	2	1	50,0	2	1	1	1	-	-	1	-	-	-	Saint Lucia
Svatý Tomáš	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	Sao Tome and Principle
Sýrie	378	87	23,0	367	84	285	63	14	3	68	18	11	3	Syrian Arab Republic
Švýcarsko	399	122	30,6	399	122	252	95	-	-	147	27	-	-	Switzerland
Tádžikistán	53	25	47,2	52	25	8	6	1	-	43	19	1	-	Tajikistan
Tanzanie	18	1	5,6	18	1	13	1	-	-	5	-	-	-	Tanzania
Thajsko	215	189	87,9	130	110	42	41	-	-	88	69	85	79	Thailand
Tchaj-wan	131	66	50,4	61	32	8	8	-	-	53	24	70	34	Tchaj-wan
Togo	9	4	44,4	9	4	7	3	-	-	2	1	-	-	Togo
Tonga	4	2	50,0	4	2	4	2	-	-	-	-	-	-	Tonga
Trinidad a Tobago	1	1	100,0	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	Trinidad and Tobago
Tunisko	274	23	8,4	272	23	247	20	1	-	24	3	2	-	Tunisia
Turecko	655	151	23,1	548	117	229	29	20	4	299	84	107	34	Turkey
Turkmenistán	23	17	73,9	21	15	4	4	5	3	12	8	2	2	Turkmenistan
Uganda	12	3	25,0	11	3	-	-	-	-	11	3	1	-	Uganda
Ukrajina	87 834	34 022	38,7	75 663	29 702	15 334	9 860	45	19	60 284	19 823	12 171	4 320	Ukraine
Uruguay	10	5	50,0	9	5	7	4	-	-	2	1	1	-	Uruguay
Uzbekistán	384	168	43,8	278	126	50	33	21	7	207	86	106	42	Uzbekistan
Venezuela	47	22	46,8	40	19	25	12	-	-	15	7	7	3	Venezuela
Vietnam	36 903	15 928	43,2	34 735	15 000	23 235	10 351	70	14	11 430	4 635	2 168	928	Viet Nam
Zambie	29	10	34,5	20	5	14	2	-	-	6	3	9	5	Zambia
Zimbabwe	8	2	25,0	8	2	5	2	-	-	3	-	-	-	Zimbabwe
Bez státního občanství + nezjištěno	459	159	34,8	458	158	419	143	24	11	15	4	1	1	Stateless + Not identified

ABSTRAKT

FRYČ, V. *Multikulturalismus a menšiny se zaměřením na integraci imigrantů v České republice*. České Budějovice 2006. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce J. Šimečková.

Klíčové pojmy: globalizace, multikulturalismus, integrační přístupy, integrace imigrantů v Evropské unii / v České republice, projekt Evropské unie

Práce se zabývá fenoménem migrace jako globálního problému, problému Evropské unie i České republiky. Na začátku práce je zařazena charakteristika multikulturalismu a jiných pojmů, které souvisí s integračními přístupy a multikulturalismem.

Hlavní část práce se týká přístupu k integraci imigrantů v souvislosti s Evropskou unií a integrací imigrantů ze strany státu, společnosti, komunit cizinců i nestátních neziskových organizací v rámci České republiky.

Praktická část práce obsahuje popis projektu, který se zaměřuje na integraci imigrantů v České republice na trh práce apod. Součástí projektu jsou ukázky sociální práce s vybranými cizinci. Projekt považuji za vhodnou ukázkou možností a problémů v integraci imigrantů v České republice.

ABSTRACT

FRYČ, V. *Multiculturalism and minorities with a view to the integration of immigrants in the Czech Republic*. České Budějovice 2006. Bachelor work. Southbohemian univerzity in České Budějovice. Theological faculty. Department of Practical Theology. The supervisor: J. Šimečková.

Key terms: globalization, multiculturalism, integrative accesses, immigrant integration in the European Union/ in the Czech Republic, EU project

The study deals with the phenomenon of migration as the global problem, the problem of the European Union and the Czech Republic. The characteristic of multiculturalism and other terms associated with integrative accesses and multiculturalism is placed at the beginning of the study.

The main part of the study is concerned in the access to immigrant integration in the connection with the European Union and immigrant integration on the part of the state, society, communities of foreigners as well as non-state non-profit organizations in the frame of the Czech Republic.

The practical part contains the characterization of the project focused on immigrant integration into the labour market in the Czech Republic etc. Exhibitions of social work with chosen foreigners are also the part of the project. I think that this project can be the useful exhibition of possibilities and problems associated with immigrant integration in the Czech Republic.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
TEOLOGICKÁ FAKULTA
knihovna
Kpěžská 8
370 01 České Budějovice